

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

ben edebiyattan ibaretim

KAFKAOKUR

SAYI 70 - YIL 8 - EYLÜL 2022 -
20 TL - KKTC: 24 TL

Fikir, Sanat ve Edebiyat Dergisi



ELBET BİR GÜN BULUŞACAĞIZ.

ZEKİ MÜREN

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası



KAFKAOKUR

KAFKAOKUR

Fikir, Sanat ve Edebiyat Dergisi
"... ben edebiyattan ibaretim."
Franz Kafka

Aylık Edebiyat Dergisi | Sayı 70 - 20 TL | KKTC: 24 TL

instagram.com/kafkaokur
twitter.com/kafkaokurdergi

İmtiyaz Sahibi

Akademiler Eğitim, Denetim ve Danışmanlık
Tic.Ltd.Şti.

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü / Editör

Alparslan Demir

Genel Yayın Yönetmeni

Gökhan Demir

Sanat Yönetmeni

Yunus Emre Aytaç

Kapak Çizeri

Cansu Akin

Son Okuma

Ebru Özden Guroğulları
Buse Arslan

Web: www.kafkaokur.com

İletişim: editor@kafkaokur.com

Reklam: reklam@kafkaokur.com

Adres: Altunizade Mah. Palandöken Sok. No: 19/1
Üsküdar / İstanbul

ISSN: 2148-6824

Yayın Türü: Yaygın Süreli Yayın

Baskı: TurkuvaZ Haberleşme ve Yayıncılık A.Ş. (216) 354 30 00
Güzeltme: Mah.Mareşal Fevzi Çakmak Cad.

B Blok No 29/1/1 Eyüpsultan / İstanbul

Dağıtım: TurkuvaZ Dağıtım Pazarlama A.Ş. (216) 354 39 09

Yazarlar

Okan Çil - Soner Sert - Bleda Yaman - Anıl Basılı - İlgaZ Özoglu
Zeynep Kahraman Füzün - Cihat Duman - Şehnaz Erkan
Aysu Altaç - Barış Pirhasan - Çiğdem Demirhan - Hakan Bıçakçı
Mahir Şanlı - Hazal Kebapçı - Ferah Doğan - Sema Özkan
Birsal Kılınççı - Nilgün Taylan - Şeyma Sarıkaya
İrfan Kurudirek - Cem Tunçer - İhsan Canitez

İllüstrasyon, Fotoğraf, Kola, Poster

Cansu Akin - Mücahit Aydoğdu - Yunus Emre Aytaç - Nilay Adilim
Timuçin Keleş - Oya Başkaya - Fevzi Eğüz - İhsan Canitez

© Her hakkı saklıdır.

Bu dergide yer alan yazı, makale, fotoğraf ve illüstrasyonlar elektronik ortamlar da dâhil olmak üzere yazılı izin olmaksızın kullanılamaz.



Yirminci Güz

İlgaz
Özoğlu

Oylar şu şekilde cereyan etti:
önce yapraklar terketti ağaçları,
sonra birer birer sesleri kesildi
sokaklarda oynayan...



Ağıt

Zeynep Kahraman
Füzün

Kör olasıca, kör olasıca, iki
gözü birden kör olasıca. Bak
ne hâle getirdin beni, deli
divane ettin, mahvettin...



KAFKAOKUR

KAFKAOKUR'un tüm sayılarını

shopier.com/kafkaokur

adresinden edinebilirsiniz.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>



24

Kanat Sesi
Şehnaz Erkan

Eve bir muhabbet kuşuyla geliyor. Petshoptaki adam kuşun insana alışık olduğunu özellikle...



28

Kumsal
Çiğdem Demirhan

Gün İ: P' nin bembeyaz sırtına iki avuç güneş kremi sürdüm. Teni pürüzsüz...

30 Kozmik Korkular Hakan Bıçakcı

Başka boyutlardan, okyanus diplerinden, buzulların derinliklerinden, uzay boşluğundan veya duvarların...

34 Roma Nasıl Kuruldu? Mahir Şanlı

Nasıl ki önemli dağların, nehirlerin, ormanların kendine ait efsaneleri, mitleri, söylenceleri varsa; özel şehirlerin...

44 Erva'nın Penceresi: Kış Şeyma Sarıkaya

Artık beni beklemiyordun Erva. Bunu günlük tutmayı bırakmandan, bir başka adamı dualarına katmandan...



Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası



Okan Çil

DERTLİ GÖNÜLLERE GİREN İŞTE BENİM ZEKİ MÜREN

“Bir çocuksu ses, ama son derece yumuşak, son derece lirik. Çok vahşi, zor telaffuz edilen birtakım kelimeleri büyük bir sükûnetle telaffuz ediyor. Son derecede etkili.”

Müzik tarihimiz yıldızlar geçidiyle dolu. Her biri birbirinden yetenekli olan sanatçılarımız sırtlarını geçmişe yaslayıp kendi üsluplarını bularak geleceğe yürüdüler ve aradan kaç yıl geçerse geçsin güncelliğini yitirmeyen bir sürü şarkıya imza attılar. Aslında bu çift yönlü bir etkileşimdi; sanatçılar şarkıları ölümsüz kıldı, şarkılar da sanatçıları.

Sevenleri onları çeşitli lakaplarla birlikte gönüllerine koydu, öyle ki bu lakaplar isimlerinin yerine geçti; Minik Serçe, Baba, İmparator, Süperstar, Megastar... İçlerinde hem müziğimizde hem gönümüzde ayrı bir yerde yatan bir isim daha vardı. Ona “Sanat Güneşi”, “Batmayan Güneş”, “Paşa” dediler. Sesine ayrı, nezaketine ayrı aşık oldular. O da sevenlerini bir kere bile hayal kırıklığına uğratmadan ilerledi ve bir efsane olarak zirveye kuruldu.

Kariyeri boyunca altı yüze yakın plak kaydedip iki yüze yakın beste yapan, layık görüldüğü onlarca ödül bir yana, halkın gönlüne mütevazı bir şekilde yerleşen Zeki Müren bu ayki konumuz.

“SABAH YILLARDAN BERİ İLK DEFA OLDU BENCE”

6 Aralık 1931’de Bursa’da dünyaya geldi Zeki. Babası Kaya Müren kereste tüccarıydı. Bu zaten ata mesleğiymiş, iki dedesi de keresteciymiş. Annesi Hayriye Müren sevgi dolu, mütevazı bir ev hanımıydı. Hep birlikte iki katlı, ahşap bir evde yaşıyorlardı. Maddi durumları iyiydi. Zeki de tek çocukları olunca bütün ilgi alaka onun üzerinde

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Elbet bir gün
buluşacağız

Bu böyle
yarım kalmayacak

Zeki de bu ilginin karşılığını zekası ve yeteneğiyle kısa sürede vermeye başladı. Annesinin teşvikiyle okuma yazmayı beş yaşında öğrendi. Çizdiği resimlerle herkesi şaşırtıyordu. 1939'da adım attığı eğitim hayatıyla birlikte kendini de keşfetmeye başladı. En dikkat çekici yanı şüphesiz ki sesiydi. Gerek okulda gerek mahallede her fırsatını bulduğunda arkadaşlarını etrafına toplar, yüksekçe bir yere çıkıp şarkı söylerdi. Hatta bazı bazı dudaklarına gül yaprağı koyduğu da olurdu.

Arkadaşları da onun yeteneğini bildikleri için Zeki'yi her fırsatta teşvik ederlerdi. Sadece arkadaşları değil, öğretmenleri de öyle. Teneffüs aralarında, ders ortalarında ne zaman canları sıkılsa Zeki'ye kaldırıp bir şarkı söyletmeden duramazlardı.

Zeki'nin insanlar karşısında bu denli özgüvenli olması onun sahneyle tanışmasını da hızlandırdı. Hatta ilk yer aldığı okul müsamesesinde başrolü kapmış, bir çobana hayat vermişti. Sesinin güzelliği pek çok insan tarafından onaylandığı için daha o yıllarda şarkıcı olma sevdasına tutuldu. Defter kapaklarını plak şeklinde yuvarlak yuvarlak keserek üstlerine "Okuyan: Zeki Müren" yazar ve onu pikaba yerleştirip sanki kendi kaydı çalıyormuş gibi bir havaya bürünerek şarkı söylerdi.

İlk ilhamını annesinin ninnilerinden aldığını söyleyen Zeki'nin böylesine güzel bir sese sahip olmasını dedesine yoranlar da çıkmıyor değildi. Dedesi Hafız Mehmet Efendi okuduğu ezanlarda, mevlitlerde parmakla gösterilen bir kimseydi. Torunu da besbelli ona çekmişti.

Zeki ortaokul yıllarında müzik eğitimi almaya başladı. Bursa'da işin erbabı kabul edilen kimi üstatlardan Türk müziğinin makamlarını, usulleri öğrendi, nota okumayı söktü ve şarkıları meşk yoluyla bir bir geçmeye başladı.

Zeki'ye bu yolda destek olan şeylerden biri de işte bu şarkılardı. İster mutlu olsun ister mutsuz, şarkılar onu asla yalnız bırakmıyordu. Evde en çok plağı olan sanatçıysa Müzeyyen Senar'dı. Zeki onu defalarca dinliyor, becerebildiği kadar taklit ediyor ve onun gibi bir usta olmak için var gücüyle çalışıyordu.

Şarkı dinlemek için sadece plaklarla da yetinmiyordu tabii. Radyosu hemen yanı başındaydı. Radyo yayınlarında verilen konserleri takip ediyor, ezberlemek istediği şarkıların sözlerini defterine yazıyordu. Ancak bazı sanatçıların söyledikleri doğru düzgün anlaşılamıyordu. Zeki de şarkıların meyan bölümlerindeki sözleri çoğu zaman boş bırakıyor, o boşlukları da başka birinden dinleyerek dolduruyordu. Repertuarı işte böyle böyle genişliyordu.

Ortaokulu bitirdikten sonra artık Bursa ona yetmemeye başlamıştı. Zeki de uzun zamandır bir İstanbul özlemine yakalanmış gidiyordu. Konuyu ailesine açtı. Böyleyken böyle dedi. Hem daha iyi bir eğitim almak hem de müzik alanında yükselmek için en doğru yol İstanbul'dan geçiyordu. Kaya Bey ve Hayriye Hanım düşünüldüler taşındılar, nihayetinde Zeki'ye hak verdiler ve Zeki 1947'de İstanbul Boğaziçi Lisesi'nde yatılı olarak okumaya başladı.

Lisede de öğretmenler ve öğrenciler arasında eşsiz sesiyle fark edilen Zeki, derslerde onlara da mini konserler veriyor, ancak alkışlara kapılıp kendini büyük görmüyordu. Her fırsatını bulduğunda hocalarının dizinin dibine oturuyor ve daha iyi olmanın yollarını arıyordu.

Bu yıllarda bir sürü büyük isimden müzik eğitimi aldı: Şerif İçli, Agop Alyanak, Kadri Şençalar, udi Kirkor, Refik Fersan ve daha nice... Hepsisi de Zeki'deki yeteneği daha da parlatmak için elinden geleni yapıyordu. Tabiri caizse bu çalışkan ve kibar delikanlıyı toprak altından çıkarılan bir elmas misali parlatıyorlardı.

Zeki ilk bestesini bu yıllarda yaptı. Acemkürdi makamındaki *Zehretme Bana Hayatı Cânânım* adlı eseri kemancı Yavuz Özüstün ile udi Edip Dikencik'e gösterdi ve ardından notaya dökülmesini sağlayıp İstanbul Radyosu'na gönderdi.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

*Şimdi uzaklardasın
Gönül hicranla doldu
Hiç ayırlamam derken
Kavuşmak hayal oldu*

*Zehretme hayâtı bana cânânım
Elemlerle doldu benim her ânım
Kederinle yanıp sönse de canım
İnan ki ben yine sana hayranım*

Sözleri akrostiş şeklinde yazmıştı. Şarkının ilk harflerinden kendi adı ortaya çıkıyordu.

“AH BU ŞARKILARIN GÖZÜ KÖR OLSUN”

Zeki okuluna ve müzik eğitimine devam ederken ilk önemli konserine Bursa’da çıktı. 1949’da Bursa Türk Musiki Derneği’nin Tayyare Sineması’nda düzenlediği konserin başsolisti seçildi. Onca eğitimin ardından Bursa’da ailesinin ve arkadaşlarının huzurunda verdiği bu konser büyük bir beğeni kazanınca İstanbul, Ankara ve İzmir’de de birer konser verdi.

1950 yılına gelindiğinde rüşdünü ispat edeceği yeni bir alan buldu kendine. Değerli müzisyen Suzan Güven bir gün liseye gelerek İstanbul Radyosu’nun bir sınav açtığını, mutlaka bu sınava girmesi gerektiği söyledi. Zeki çok heyecanlandı tabii. Çocukluğundan beri sürekli dinlediği, türlü hayallere daldığı radyoda artık kendisine de bir yer bulabilirdi. Suzan Hanım’ın teklifini büyük bir teşekkülle kabul edip derhâl kaydını yaptırdı.

Derken gün gelip çattı. Zeki çok heyecanlıydı, ancak kendine güveniyordu. Jürinin karşısına çıkıp şarkılarını büyük bir hassasiyetle icra etmeye başladığında hocalarını çok şaşırttı. Şaşkınlığın sebebi eğitim görmüş temiz bir ses değildi sadece, Zeki’nin diksiyonu da muntazamdı. Hiç hata yapmadan, anlaşılır şekilde bu zor şarkıları söylemek öyle kolay şey miydi?

Şarkıların da ardından soru cevap kısmına geçildi. Ona repertuarında kaç şarkı olduğu soruldu. Zeki, üç bin yanıtını verdi. Hepsini daha da şaşırdı. Yalan söylediğini düşünerek kıyıda köşede kalmış şarkılardan okumasını istediler. Zeki hepsini okudu. Sınavdan çıkıp geldiğinde kendinden emindi, kazanacağını biliyordu. Sonuçlar açıklandığında hepten sevindi. Yarışmaya katılan 186 kişi arasında birinci olmuştu.

Zeki mutluluğunu sevdikleriyle paylaşırken, bir yandan da radyoda ne zaman şarkı söyleyeceğinin hesabını yapıyordu. O yıllarda kadroya yeni giren solistler toyluklarını atıp kendilerini göstermeleri için yavaş yavaş hazırlanırlardı. İki, üç şarkı hakları ya var ya yoktu. Zeki de böyle bir yoldan geçeceğini tahmin ediyordu, ancak günün birinde hiç beklenmedik bir haber aldı.

Yayın programındaki sanatçılardan Perihan Altındağ Sözeri aniden rahatsızlanmış ve kendi saati boş kalmıştı. Radyo yetkililerinden Refik Fersan’ın aklına da sınavı büyük bir farkla kazanan “şu genç çocuk” gelmişti. Refik Bey’den telefon alınca Zeki’nin ağzı kulaklarına vardı. Hicaz dosyasını hemen kaptığı gibi soluğu Mesut Cemil Stüdyosu’nda aldı ve hiç prova yapmadan, sevdiği şarkılardan bir demet oluşturup canlı yayın konserine çıktı. İlk şarkısı şu şekildeydi:

Her zahm-ı ciğer-süze devâ-kâr aranılmaz

Açsan da ciğer-gâhını yâre yaranılmaz

Eller sarılır zülf-i perişân taranılmaz

Açsan da ciğer-gâhını yâre yaranılmaz

Canlı yayında yaklaşık kırk beş dakika şarkı söyleyen Zeki, klasik eserlerle başladığı konserini, tam bitişe yakın, taksimin girdiği esnada *Yürü Dilber* adlı türküyle tamamladı.

Program bitip de Zeki stüdyodan çıktığında sonuçtan herkes memnundu. Sadece radyo yetkilileri ve müzisyenler değil, dinleyiciler de mest olmuşlardı. Hatta yayının bitmesini beklemeden birbiri ardına gelen telefonlar radyoyu kilitlemiş, herkes bu yeni sesin kim olduğunu sormuştu.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Gitme sana muhtacım

Gözümde nursun

başımda tacım

muhtacım



Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Aksamsefası

Zeki'nin sürekli yanında duran gayriresmi menajeri İsmet Bozdağ o anı şöyle anlatır:

"Bir çocuksu ses, ama son derece yumuşak, son derece lirik. Çok vahşi, zor telaffuz edilen birtakım kelimeleri büyük bir sükunetle telaffuz ediyor. Son derecede etkili bir ses. Herkes şaşırmış. Radyoda telefon üstüne telefon yağmış. Kimdir bu ses diye. Arayanların arasında Fahire Fersan da var. Refik Fersan'la telefon açıp, 'Aman bunu nereden buldunuz?' demişler. Tabii 45 dakikalık program sık oluyordu. Ama ondan sonra kendisine verilen saatleri de gayet iyi kullandı Zeki Müren."

1 Ocak 1951'deki bu yayından sonra bir sürpriz daha gerçekleşti. Zeki stüdyodan çıktığında kendisine bir telefon olduğu söylendi. Zeki ahizeyi kulağına götürdüğünde telefonun öbür ucunda, dönemin büyük seslerinden biri olan Hamiyet Yüceses konuşmaya başladı ve Zeki'ye, kendisini ağlayarak dinlediğini söyledi.

Zeki bütün bu övgülerle radyo yayınlarına ve konserlerine devam ederken asla "oldum" demedi, başta Şerif İcili ve Rüştü Eriç olmak üzere bir sürü hocadan ders almaya devam etti. Sanatı günlük olarak değil ömürlük, hatta ömründen de öte bir yerde görüyordu.

Zeki'nin popülerliği giderek artarken, dönemin pek çok yıldızı gibi ona da bir sürü gazinodan teklif geliyordu, ancak Zeki eğitime odaklandığından bu teklifleri reddetti. Önce okumakta olduğu Güzel Sanatlar Akademisi'ni bitirmeliydi. O yıllarda kabul ettiği en büyük şey plak teklifiydi. Sahibinin Sesi adlı şirketle anlaşılan Zeki, Yeşilköy'deki bir stüdyoya girdi ve Şükrü Tumar'ın bestesi olan (ön yüz) *Bir Muhabbet Kuşu* ile (arka yüz) *Yiğidin Alnına Yazılan Gelir* şarkılarını seslendirdi. Çocukken defter kapağından yaptığı plak sonunda gerçek oldu.

Kalbimi bezledirim minnet-ü zevkle dilesen

Bir muhabbet kuşu da ben olurum sev diye sen

Sevgilim meltemidir şimdi ruhumda esen

Bir muhabbet kuşu da ben olurum sev diye sen

Zeki'nin bu plağı doldurmasının bir sebebi de daha çok insana ulaşabilme ihtiyacıydı. O yıllarda radyo yayınları bölgesel yapıyordu. İstanbul Radyosu sadece Marmara Bölgesi'nde çekiyordu ve Zeki sadece burada tanınıyordu. Plak ise onu yurdun her yanına götürecekti.

"ALKIŞI DUYDUM / İHANETİ GÖRDÜM"

Zeki'nin Yeşilçam serüveni gazino hayatından önce başladı. İlk filmi *Beklenen Şarkı* 1953'te gösterime girdi. Cahide Sonku'yla beraber başrolüdü. Senaryoda Sadık Şendik, yönetmen koltuğundaysa Orhon Murat Arıburnu'nu vardı. Film iyi bir hasılat elde edince de gerisi geldi.

Toplamda on sekiz filmde oynayan Zeki genelde yoksul ve âşık karakterlere hayat verdi. Kiminde çaresiz bir şarkıcıyı, kiminde gururlu bir bahçıvanı oynadı. Bu filmlerin bir özelliği de Zeki'nin kendi dubajını kendisinin yapmasıydı. O dönemde kadını, erkeği hemen her başrolü başkası seslendiriyordu. Zeki bu döngüyü kırdı ve yapımcılarla kıran kırana mücadele ederek sonunda isteğini kabul ettirdi. Ancak bu tercihin sırtıttığı kimi durumlar da yok değildi. Özellikle sokaklarda yetişen, serseri ruhlu kimseleri ya da bahçıvan gibi karakterleri oynadığında aynı ağdalı Türkçe tuhaf kaçabiliyordu.

Ancak hayranları bu tip şeyleri önemsemiyordu. Perdede Zeki vardı ya da yoktu. Bütün filmleri dolup dolup taşıyordu. Zeki'nin büyükşehirlerle sıkışıp kalmamak için girdiği bu yol iyi sonuç veriyordu. Önce radyo çekmeyen yerlere plaklarıyla ulaşmış, sonra da filmleriyle onlara kendini göstererek ününe ün katmıştı.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteley.org>

“Eğer beni seven, sadece sesimi dinlemek isteseydi, plaklarımı dinlerdi. Beni görmek için sabah erken saatlerde evinden kalkıp, gazinoya kadar geldiğine göre, ben de ona doyurucu bir şeyler vermeliydim.”

Ancak Zeki'yi Zeki yapan süreç gazinolarla beraber başladı. 1954'de Güzel Sanatlar Akademisi'ni bitiren Zeki kendisine gelen teklifleri değerlendirdi ve 26 Mayıs 1955'te Küçükçiftlik Park'taki gazinoda ilk defa sahneye çıktı, çıkar çıkmaz da ortalık yıkılıverdi.

Başından beri bu kadar ilgi görmesinin en büyük sebebi yarattığı farktı. Onun sesi klasik seslerden oldukça farklıydı. Hem kadın hem erkek sesinin çağrıştıran “hünsa” diye tabir edilen bir renge sahipti. Bir de buna eğitim ve disiplin eklenince ortaya benzersiz bir şey çıkıyordu. Üstelik çocukken radyo başında çokça şikâyetçi olduğundan, şarkı sözlerinin rahatça anlaşılması için her şeyi tane tane, üstüne basa basa söylüyordu. Bu da insanların çok hoşuna gidiyordu.

Zeki potansiyelini başından beri bildiği için kendinden emin şekilde sahneye çıkıyordu. Şöhreti artıp, patronlarına daha çok para kazandırırken de hareket alanı genişliyor ve her şeyi kendi istediği gibi yapmaya başlıyordu.

Zeki'nin gazinoya başladığı dönemde Hamiyet Yüceses, Gönül Yazar, Müzeyyen Senar, Safiye Ayla, Münir Nurettin Selçuk gibi isimlerin yarattığı bir gazino kültürü vardı. Sanatçılar belirli kıyafetlerle, seyircilerle mesafeli bir ilişki kurarak sahne alıyorlardı. Zeki'ye işe bu mesafeyi ortadan kaldırarak başladı. Klasik sahnede sadece öndeki insanlarla iletişim kurup arkadaşilere ulaşamadığı söyleyerek ilk defa “T” sahne düzeni geçilmesini sağladı. Böylece salonun ortasına kadar rahatça geliyor ve salona hâkim olup herkesin gözünü içine baka baka şarkı söyleyebiliyordu. Tabii bunun için seyyar mikrofona da gerekti. Onu da ilk kullanan Zeki oldu.

Gazino kültüründe değiştirdiği temel şeylerden biriye şüphesiz ki kostümleriydi. Zeki o güne kadar sanatçıların giydiği klasik takımların, smokinlerin, frakların üzerine çıkmak istiyordu. Bunu da sırayla, alıştırma alıştırma yapmaya karar verdi. Sadece seyircisinin değil, diğer müzisyenlerin, gazino patronlarının, kısacası bütün eğlence dünyasının fikrini değiştireceğini belki kendisi bile bilmiyordu.

Sahneye çıktığında gecelik bir repertuarı oluyordu ve bu repertuarın ilk kısmı klasik, ikinci kısmı daha eğlenceli eserlerden oluşuyordu. Zeki de ilk kısma frakla çıkıyor, şarkılarıyla ilintili şekilde sahne boyunca en az dört kostüm değiştiriyordu.

Özellikle Maksim yıllarında, zirveyi hepten zorladığı günlerde yani, sahnede bolca fırırlı, pullu ve transparan kıyafetlerle çıkmaya başladı; mevsimine göre mini eteği, mini şortu, dize kadar uzanan çizmeleri, apartman topukları da tercih ediyordu. Bir de buna makyajı ve oyunculuk yeteneği de eklenince sahneyi tam anlamıyla dolduruyor, herkesi kendine hayran bırakıyordu.

Sahneyi bir performans alanı olarak bütüncül şekilde algıladığı için arkasındaki müzisyenleri de düşünüyordu. O güne kadar her biri farklı bir telden giyinen müzisyenleri tek tip bir kostümle, kendisiyle uyumlu renklerle giydirmeye ilk defa Zeki başladı. Dekor da unutmuyordu tabii. Sahnenin arkasına performansıyla uyumlu çeşitli dekorlar yerleştiriyor ve o gece seyircilerin gözleri de gönülleri de doyuyordu.

“Eğer beni seven, sadece sesimi dinlemek isteseydi, plaklarımı dinlerdi. Beni görmek için sabah erken saatlerde evinden kalkıp, gazinoya kadar geldiğine göre, ben de ona doyurucu bir şeyler vermeliydim.” diye düşünüyordu.

Tabii burada sadece gazinoya gelen görece kalburüstü kesimi kastetmiyordu. Zeki her fırsatta dar gelirli insanların da karşısına çıkıyordu. Halk konserleri, kadın matine-leri hep bunun için vardı. Bu etkinlikler de çok kalabalık oluyordu tabii. Gündüz vakti yapılacak bir kadınlar matinesi için polisler gazino etrafında erkenden nöbete başlıyorlardı. Maksim'in önünden Alman Hastanesi'ne kadar kuyruğa giren insanlar vakit gelip de içeri doluşunca ortalığı alkışlarla yıkıyorlardı.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

“Gerçek sanatçı tanrının lütuflarıyla doğan ve kadirşinas halkın alkışlarıyla beslenen nadide bir çiçektir. Gerçek sanatçı kendini topluma adayan kişidir.”

Ancak Zeki şarkı söylemeye başlayınca herkes suspus oluyordu. Gazinoda da böyleydi bu. Ne içeride bir garson geziniyor ne de bir seyirci çatal bıçak oynatıyordu. Yaksaktı, Zeki şarkı söylerken çıt çıkmazdı. Bu disiplin sahne arkasında da geçerliydi. Her yer sıkır sıkır olmak zorundaydı. O gece kimlerin sahne alacağına da, hangi şarkıların okunacağına da Zeki karar veriyordu.

ŞİMDİ UZAKLARDASIN / GÖNÜL HİCRANLA DOLDU

Zeki her ne kadar Klasik Türk Müziği çıkışlı bir sanatçı olsa da, müzik konusunda asla tutucu değildi. Radyoyu plaktan, plağı gazinodan ayırmasını biliyordu. Yaklaşık yirmi beş yıllık gazino hayatında Klasik Türk Müziği’nden asla vazgeçmedi, ancak bunun yanında dönemine göre türküye, arabeske de kaydı. Bazı kesimler Zeki’nin özellikle arabeske meyil vermesini eleştirdi, ancak Zeki bir ikon olarak oraya da damgasını vurmayı bildi ve yeni nesle elini uzattı. Hepimizi deritten derde savuran *Kahr Mektubu*, *Gözlerin Doğuyor Gecelerime*, *Gücüme Gidiyor Böyle Yaşamak*, *Rüyalarda Buluşuruz*, *Gitme Sana Muhtacım*, *Sorma* gibi başucu şarkıları hep bu dönemin ürünleriydi.

Ne var ki 80’li yıllar Zeki için pek iyi geçmedi. Biri Türkiye’de, diğeri yurt dışında iki önemli kalp krizi geçirdi. Doktorları ona perhiz ve egzersiz verdi, ama bir istekleri daha vardı: Bir daha sahneye çıkmamalıydı.

Sahneye, seyirciye aşık bir yıldız için bu elbette büyük bir yıkımdı, ama sevdikleri onu yalnız bırakmadı. O da hayatını Bodrum’daki (şimdi müze olan) evinde geçirmeye başladı. Zaman içinde kalp rahatsızlığına şeker hastalığı, ona da başkaları eklendi. Yakınlarının bahsettiğine göre günde yaklaşık otuz tane ilaç alıyordu. Bunların bir kısmı da kortizonlu olduğundan şişkinliğe sebep oluyor, Zeki’nin psikolojisi bozuluyordu. Kendini iyi hissetmediği için bu yıllarda kameralardan da, sevdiklerinden de uzakta durdu. Yanında birkaç kişi vardı, o kadar.

24 Eylül 1996’a gelindiğindeyse onun için düzenlenen bir tören için TRT stüdyosuna davet edildi. Doktorları gitmemesi gerektiğini söyledi, ama Zeki onları dinlemedi ve ödüllü ayakta almak için özel bir çaba sarf etti. Kendisine yıllar evvel İstanbul Radyosu’nda ilk şarkı söylediği mikrofonu hediye ettiler. Çok duygulandı Zeki. Büyük bir nezaketle mikrofonu kabul etti. Kayıt sonrasında biraz dinlenmek istediğini söyleyerek makyaj odasına çekildi ve o odada dünyaya veda etti. Törende giydiği kostümeysse vakti zamanında “Son Gece” adını vermişti.

“Gerçek sanatçı tanrının lütuflarıyla doğan ve kadirşinas halkın alkışlarıyla beslenen nadide bir çiçektir. Gerçek sanatçı kendini topluma adayan kişidir. Sanatçı kendi hayatını yaşayamayan, sorumlu insandır. Sanatçı her saniyesi ölçülü ve mesuliyet dolu bir varlıktır. Gerçek sanatçı nice uzun yılların yükünü omuzlarında taşıyan bir ağır işçidir. Sanatçı topluma mutluluk veren ıstırapları neşeye çeviren insandır. Sanatçı her kalpte dolaşan kandır. Bir toplumun kalitesi yetiştirdiği gerçek sanatçılarla ölçülmektedir ve de sanatçı çok sabırlı olmalıdır. Her nimetin bir külfeti vardır çünkü.”

Zeki Müren aramızdan altmış dört yaşında ayrıldı. Mirasının yarısını Türk Eğitim Vakfı’na, yarısını Mehmetçik Vakfı’na bağışladı. Şarkılarıysa hepimize, bütün Türkiye’ye armağanıdı.

O “Batmayan Güneş”ti. Şarkıları dinlendiği sürece de batmayacaktı.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteey.org>

Yaşlı gözlerime
baktığım yerden
Gözlerin doğuyor
gecelerime



“Zeki Müren, şöhretinin doruğundadır. Her cinsten, her meşrepten hayranı vardır. Sokaklar adıyla ve resimleriyle süslüdür. Yürümesine, rahat bir nefes almasına imkân yoktur.”

Soner Sert

BİR KIRIK PLAK: ZEKİ MÜREN

Tanıklar anlatır, kitaplar yazar... Zeki Müren her konser yahut radyo programı öncesi sesini açmak için bir karışım kullanır. Sıvıyı yavaşça tükettikten sonra sesinin daha bir güzel çıktığına inanır. Artık ne kadar güzel olabileceksin! Rivayet odur ki bir gün, başarısına ve sesinin güzelliğine haset edenler, onun o meşhur karışımının içine kezzap atarlar. Sesini susturmak ve onu yok etmek için... Fakat bu “susturma suikastı” son anda fark edilir. Zeki Bey ise yaşadığı korku ve tiksintiyi ömrübillah unutmaz. Pek çok kere röportajlarında büyük üzüntüyle dile getirir. Öyle ki kendisine yapılmak istenen bu kötülüğü takıntı hâline getirir ve anlatı anlatı bir film hikâyesine dönüştürür. 1959 tarihli *Kırık Plak* filmi, Zeki Müren’in işte bu hikâyesinden yola çıkılarak yazılır.

Zeki Müren tıpkı yaşamda olduğu gibi bu filmde kendisine hayat verir. Karşınıza adıyla sanıyla sanatçı Zeki Müren olarak çıkar. Konserler verir, filmlerde oynar. Hatta onu ilk olarak bir film çekiminde görürüz. Film içinde film... Bu filmde kötü bir karakter tarafından öldürülen masum bir adamı oynar. Performansından dolayı set çalışanları tarafından alkışlanır. Ardından hemen bir konsere yetişmek için çıkar.

Şöhretinin doruğundadır. Her cinsten, her meşrepten hayranı vardır. Sokaklar adıyla ve resimleriyle süslüdür. Yürümesine, rahat bir nefes almasına imkân yoktur. O da bunu bildiği için varoluş buhranları geçirir. Mutlu değildir. Menajerinin (Nermin) tutsağı olmuştur ve suça sürüklenmiştir. Ders verdiği ve geleceğinin çok parlak olduğunu düşündüğü Leyla’ya deli gibi tutkundur. Öyle ki ikili gizli bir nişan bile yaparlar. Fakat Zeki Müren, menajerinin baskısından dolayı aşkını yaşayamaz. Günlerden bir gün daha fazla dayanamayan Zeki Müren, Nermin’e gidip Leyla’ya âşık olduğunu ve onu hem gönül ilişkisi anlamında hem de iş anlamında terk etmek istediğini söyler. Bu andan sonra da amiyane tabirle ifade edersek kayış kopar.

Femme Fatale Nermin hem şöhretini hem de bedenini kullandığı Zeki’yi bırakmak istemez. Kıskançlık krizlerine giren ve bir suç ilişkileri ağının tepesinde bulunan kocasına bile her kötülüğü yapar. Kininin sınırı yoktur, “Zeki’yi o şöhret etmiştir, yerin dibine sokmak da ona düşmektedir.” Bir gece evinde bir parti vereceğini ve nişanlısıyla birlikte onu misafir etmek istediğini Zeki’ye iletir. Bunu bir barış çubuğu olarak gören Zeki partiye katılır ve olanlar olur. Zeki’nin içkisine bir ilaç katan Nermin, bu yolla onu zehirler ve ses tellerinin zarar görmesini sağlar.

Parti sonrası gittiği konserde, sahnedeysen sesindeki değişimi fark eden Zeki, seyirci tarafından yuhalanır. Krize girer, bu değişimin sebebini anlamaya çalışır. Çok geçmeden içkisini Nermin’in koyduğunu hatırlayınca intikam hissiyle arabasına atlayarak evine gider. Eve girdiğinde Nermin’in ölü olduğunu görür. Cinayetin üzerine kalacağını düşünerek kaçarken peşine düşerler. Buhranlar içinde arabasıyla kaçarken, arka koltukta sarhoş bir hayranının sayıkladığını görünce panikler ve kaza yapar. Sonraki gün gazeteler devasa puntolarla manşet atar: Zeki Müren Öldü!

Ölen, arabanın içinde kalan hayranıdır elbette. Zeki Müren ise yaralı bir şekilde kazadan kurtulur fakat sanık olacağı için kaçır. Sesinin değişimi, bir zanlı durumuna düştüğü

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Seni sordum yıldızlara
Seni sordum yalnızlara
Seni sordum kuşlara
Uçan kuşlara



Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

“Bir başkasının başına gelen kötü bir olaya yorum yaparken duyduğunuz rahatlığı hatırlayın. Büyük lüks değil mi?”

için kendini Anadolu'ya, bir ücra kente atar. Meyhanelere dadanır. Bir kumpanya çalışanı (Ali) tarafından Zeki Müren'e benzediği ve onun taklidini yaparak çok seyirci -yani çok para- çekebileceği için sirk maymunu edasıyla sahneye çıkarılır. Zeki Müren, gerçek kimliğini anlayan bu kişi tarafından şantaj yapıldığı için sahneye çıkmak zorunda kalır. O kısık ve kirli sesiyle şarkı söylerken seyirciyi çok güldürür. O ise kahrolur.

Ali'nin yardımıyla işini bilen bir doktora götürülen Zeki ameliyat sonrası eski sesine kavuşur. Aynı günlerde nişanlısının en yakın arkadaşıyla evleneceği haberini alınca şok olur. Öyle içlenir ki sahneye kendisinin taklidini yapmak için çıktığına dayanamaz ve kendi sesiyle şarkılar söylemeye başlar. Sonunda ölüm de olsa İstanbul'a dönmeye karar verir. Yanında ise artık bir sivil polis olduğu anlaşılan Ali vardır. Ali tarafından doğruca emniyete götürülen Zeki her şeyi öğrenir. Nermin'i öldüren bir mafya olan kocasıdır. Polis ise bu şebekeyi çöktürmek için Zeki'yi en baştan beri takip etmektedir. Zeki'den son bir iyilik isterler. Mafyaya suçu itiraf ettirmesini... Zeki ise bu görevi layıkıyla yerine getirdikten sonra nişanlısının karşısına çıkar ve film mutlu sonla biter.

Zeki Müren, yaşadığı büyük üzüntüyle bu film aracılığıyla yüzleşir. Belki de kendisini bekleyen olası hüsrâmı bu yolla canlandırır ve alter egosuyla hesaplaşır. Senaryoyu dönemin başarılı senaristi Bülent Oran kaleme alır. Aralara giren şarkıların bir klip estetiğiyle yoğunlaşır ve kara film – melodram arasında salınan bu filmin rejisini Osman F. Seden üstlenir. Belgin Doruk, Ayfer Feray ve Nubar Terziyan şahane performans sergiler. Sonraki yıllarda bir yön olarak sektöre çıkan İzzet Günay, bu filmde Zeki Müren'in şoförünü oynar ve çok kısa bir süre gözükür.

Filmin müzik direktörlüğünü, diğer filmlerinde de olduğu gibi Zeki Müren üstlenir. Bu çabasıyla bir dönemin başlangıcının da habercisidir Müren: Şarkıcı filmleri furyası. Onun açtığı yoldan, kendilerini oynayarak, pek çok kişi kamera karşısına çıkar. Orhan Gencebay, İbrahim Tatlıses ve Ferdi Tayfur bu furyanın en bilinenleri olur. Seyirci, her defasında onları beyaz perdede kendilerini canlandırırken görmeye koşarak gider. Bu filmler büyük ses getirir.

Bu şarkıcı filmlerinin neden bu denli talep gördüğünü birkaç nokta üzerinden açıklayabiliriz: İlkin, seyirci bu kişilerin de kendisi gibi bir insan olduğunu görür. Bu kişilerin hislendiğini, karton olmadığını ve üzülüp sevinebildiğini yani robot olmadığını anlar. Twitter'ın, Instagram'ın olmadığı o dönemde meşhur birine ulaşmanın zor olduğu düşünülürse bu durum daha anlaşılır olur. İkincisi, bu filmler aynı zamanda bir konser olarak da görülür. Televizyonun olmadığı ya da kısıtlı olduğu ve sanatçıların sesinin sadece radyolarda duyulduğu dönemde, onların kliplerini görmek bile büyük olay olarak kabul edilir. Bu durum sanatçıları için de caziptir zira böylece hem para kazanmak hem de reklam yapmak fırsatını edinirler. Kaldı ki alter egolarını da sergileme imkânı bulurlar.

Eğer şöhretleri bir gün gitse ya da “sıradan bir insan olma şansları olsa” başlarına neler gelebileceğini görürler. Şöhretlerinin kalıcı olduğunu unutmadan bir rahatlama olanağına gerçekleştirir. Çok konforlu bir yerden arınma olasılığı! Bir başkasının başına gelen kötü bir olaya yorum yaparken duyduğunuz rahatlığı hatırlayın. Büyük lüks değil mi?

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Şiirlerde, romanlarda

Gelmiş geçmiş zamanlarda

Tamburlarda, kemanlarda

Şarkılarla yaşıyorum

Bleda Yaman, Şiir

AMADE

Sen gülerken sevgilim
korkulardan azadeyim.
Ben yaşarken sevgilim
sevdana amadeyim.

Güneş gözlüm, ateş parem, ruhcağızım!
İçimde ırmaklar akıtır duruşun,
ormanlar büyütür bakışın.
Bazen bir ballı sözdür azığım,
bazen tutkulu bir suskunluk.
Tüm kayıplardan geriye kalan o yassı tat,
kaybolur paylaşırsak bir parça ekmeği.
Ansızın saçlarına dokunsa imbat,
soldurursun sallanmayı bekleyen bin bir çiçeği.

Sen debdebenle parlarken sevgilim
nezdinde kuru dal gibi sadeyim.
Ben seninle yaşarken sevgilim
cılğın bir üftadeyim.

ÖZÜR DİLERİM, GECİKTİM

Hatırlamak, havayı kirletiyor.

O yüzden, bu mektubu okurken pencereleri açık bırak.

Artık okumuyorum. Bacaklarım bile ağrımazken yan sehpa da biriken kitaplar içimi sızlattıyor. Aklim hâlâ okuyamadıklarım da. Onları terk edecek olmak perişan ediyor. Benden sonra belki birileri içlerinden işe yarar diye düşündüklerini ayıracak. Ya diğerleri? Sarıp sarmalanmadan, beyaz bir poşetin içinde çöpün yolunu tutacaklar. "Kimsesizmiş demek ki," diyecekler. Ya da talan edilen bir kütüphanenin işe yaramaz kitapları diyerek el sürmeyecekler. Yanından geçip giderken bilemeyecekler ne hissettirdiklerini... Oysa, Carlos María Domínguez'in dediği gibi, "İnşa edilen bir kütüphane yaratılan bir hayat demektir, yığılmış kitaplar toplamı değildir asla." Hissedemeyecekler yıllarca yan yana sıralayabilmenin güzelliğini...

Artık bahanelere sığınmıyorum. Bir zamanlar kendimden başka herkesi ikna ettiğim bahanelerim, kalbimi yavaşlatmaktan başka bir şeye yaramıyor. "Zamanı" ne çok bahane etmişim meğer. Vakti gelince yaparım diyerek tüketmişim anları... Şimdi düşününce saçma geliyor. Sanki hiç konsere, tiyatroya ya da sinemaya davet edilmemiş gibi hissediyorum. Oysa edildim, defalarca. Ama hepsinde erkenden eve gitmenin, otobüse beş dakika daha erken binebilmenin planlarını yaptım.

Artık eskisi gibi ertelemiyorum. Odadaki saati kaldırdım, ertelediklerimi bana hatırlatmasın diye. Hayat boyu ertelediklerimi yapacak yeterli bir zamanım var mı? Birileri ne der ya da ne düşünür diye ertelediklerim için pişmanım şimdi. Benden başka kimsenin duyamayacağı pişmanlıklar bunlar. Biraz cesaret edebilseydim sesli dile getirebilirdim belki. Doksanını aşınca ertelediklerin tırnaklarıyla yakalıyor seni. Acı veriyor.

Artık perdelerin açık kaldığını önemsemiyorum. İşten koştur koştur eve döndüğüm günleri anımsıyorum. Daha ayakta kalırlarım çıkartmadan pencerenin önünde dikilir, karşı binadakilere evin içini görmesin diye perdeleri hızla kapatırdım. Yarı karanlık evin bir köşesinde sokak lambasının ince ince dağıldığı odada otururdum.

Artık gülmüyorum. Umutsuz, bulutsuz ya da bavsuz çıktığım yolculukların tedirginliği yüzümden okunuyor. Başkalarının yanında "mutlu" olmadığım için mutsuzum. Mutluluğum başkalarına dert olmasın diye kendimi sıkıştırıp durmaktan mutsuzum. Yıllarca başkalarının doğrularına diz çöktüğüm için mutsuzum.

Artık büyümüyorum. Çocukken erkenden büyümek isterdim. Okul sıralarında koşuşup durmak yorardı beni. Şimdi büyüdüm, evet. O sıralara geri dönmek istiyorum. Ama dönüş biletim yok. Büyümek tek gidişlik... O yaşlarda sonsuz bir büyüme yolculuğu beni bekler sanırdım. Şimdi anlıyorum; belli bir yaştan sonra büyümek seni terk ediyor.

Artık bir yerlere yetişmeye çabalamıyorum. İstesem de yetişebilecek gücü hissetmiyorum. Yaşlanmayı bahane etmeyeceğim, hayır. Babamdan kalan eski masanın başından ayrılmıyorum. Düşünüp duruyorum, "Yetişebildim mi şimdi?" diye. Galata'dan Kabataş'a, Moda'dan Bostancı'ya yürüdüğüm yollarda beş dakika durup izlememiş gibiyim. Beş dakika daha sabretsem güneşi batıracağım oysa... Sahi, yetiştim mi şimdi?

Artık yazmıyorum. Yazdıklarım kadar yazamadıklarım da içimde birikiyor. Ne çok mektup yazardım, çoğundan dönüş alamayacağımı bilsem bile. Şimdi ayda yılda bir yazmaya niyetleniyorum. Günlüklerimin üstü tozdan örtülmüş. Kapaklarını açsam alerjim tutacak diye ödüm kopuyor. Yazmaktan vazgeçtim. Yazmak daha çok hatırlamama neden oluyor. Oysa bir zamanlar hatırladıkça daha çok yazmak istiyordum.

Artık keşke demiyorum. Keşkenin çığlıklarını duymaya başladığında kulaklarını çekip çıkarmak istiyorsun. Sonra... Seni rahatsız eden keşkelerin kalpten yükseldiğini fark ettiğinde, bir zaman sonra çekip çıkartacak bir kalbinin bile kalmayacağını düşünüyorsun. Kalbin seni terk edecek. Çığlıklarını duymayacaksın.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

*Bir zamanlar
kendimden başka
herkesi ikna etti-
ğim bahanelerim,
kalbimi yavaşlat-
maktan başka bir
şeye yaramıyor.*



Artık albümleri karıştırmıyorum.
Artık birbirine eklenmiş, kahkahalı masalarda oturmuyorum.
Artık seyahat etmiyorum.
Artık öğlen uykusuna dalmıyorum.
Artık aynada kendime saatlerce bakmıyorum.
Artık sahalara ugramıyorum.
Artık Zeki Müren plağındaki şarkılara eşlik etmiyorum.
Artık gecenin bir yarısı uyanıp üstümü örtmüyorum.
Artık aynı kıyafetle haftaları geçiriyorum.
Artık düş almıyorum.
Artık ormanda bir başıma dolaşmıyorum.
Artık deniz kıyısında ayaklarım çıplak yürümüyorum.
Artık bir mektubu gözlerimden yaşlar düşerek okumuyorum.
Artık iyileşemiyorum.
Artık ağlamıyorum.

Artık...

Artık hatırlamıyorum...
Veya artık yaşamıyorum.

Vefa Mualla,
Mayıs 1988
Kuzguncuk, İstanbul

Bu mektup Vefa Mualla'nın isteği üzerine vefatından sonra gönderilmiştir.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası



İlgaz Özoğlu

YİRMİNCİ GÜZ

sen yine de benden yana / ferah tut yüreğini / benim hüznüm yakasından / eksik etmez çiçeğini
Metin Altıok

Olaylar şu şekilde cereyan etti; önce yapraklar terk etti ağaçları, sonra birer birer sesleri kesildi sokaklarda oynayan çocukların. Kadınlar hep tedirgin astı çamaşırları ipe, okula koşuşturan liseli genç kapüşonlusunun içine sıkıştırıp yağmurdan korudu iki ortalı çizgili defterini. Her sabah aynı köseyi elinde iki simitle dönen fötr şapkalı amca, bilmem kaç senedir yenisini almayı ertelediği yıpranmış paltosuyla selam etti sokaktakilere. Perdeler daha erken çekildi akşamları, iki alt sokakta boyası dökülen binanın giriş katında oturan Vahide teyze vefat etti. Cenazesinde üç kazan helva yendi, sevildi Vahide teyze. Ölümü pek sarsmadı mahalleliyi, çok çekiyordu romantizmalarından, yaşı da gelmişti tabii. Sadece Cengiz abi çok ağlamış gözlerinden belli, bir sabah annesini kaybetmiş ve bir yaş daha büyümüş sanki, öyle bir ağlamak. Bir cenaze daha vardı bugün, para üstünü sakızla veren bakkal Yunus'un çırağı Hikmet'in kalbinden kalktı. Bıyığının ilk teli bu yaz çıktı Hikmet'in, iki hafta evvel tanışıp aşık olduğu Filiz, bu sabah saatlerinde terk etmiş onu. Evlenecekti oysa Hikmet Filiz'le, yazık oldu.

Olaylar şu şekilde cereyan etti; yazlıkları çekiyaatın altına koyarken Didem, bir mevsim daha ne çabuk bitti diye içlendi Gülay'a. Gülay dinler gibi yaptı ama aklı, epey zamandır gönlünü gözlerinden alamadığı Nuri'deydi. Belki bir sevdiği vardır Nuri'nin, utanır söyleyemez içindekileri Gülay.

Şu şekilde cereyan etti olaylar; küçük esnafın can ağladığı çağ, terzi Bahar ablanın da işlerini yaktı. Çünkü insanları ellerindekinin söküğünü diktirmek yerine kıyıya köşeye yer bezi yapıp yenisini almaya başladı. Dükkânın kirasını ödeyemeyince bu ay Saffet abiye, mahcup oldu içlendi tabii. Saffet abinin her ay kiranın bir kısmını İzmir'de okuyan kızı Kübra'ya yolladığını bilirdi. Kübra çok değişti mahalleden gince, beğenmez oldu buraların ekmeğini suyunu.

Şöyle cereyan etti olaylar; bu kış portakal ağacı mı daha erken meyve verecek, mandalina mı diye iddiaya girdi iki çocuk. Kurye Davut askere gitti, gün sayıyor Nermin teyze. Yusuf abiyle eşi Betül abla boşandı. Mahkeme çocukları anneye, Yusuf abi de kendini alkole verdi. Hamide teyzenin beklediği telefon bu sabah da gelmedi, hayırsız çıktı iki oğlu da, olsun... Belki de çok işleri vardı. Penceresinin önüne iki saksı çiçek koydu karşı binadaki kadın, eğer solarsa bunlar da, bir daha asla sevmeyecek çiçekleri, kendine söz verdi. Bu yaş gününde küçük kırmızı bir bisiklet diledi Ayşen, eğer sabreder ve kimseye söylemezse gerçek olacak dileği.

Bir sonbahar daha böyle bitti, birçoğunun hayatı ay başı bekleme telaşından öte olmadığından farkına varamadı bile kışın kapıya dayandığının. Hiçbir mevsim muhasebesi yapılmadı bu sabah kaç kişinin aşık olduğunun, mutsuz uyandığının, ya da güneş doğmadan uyuyamadığının. Pencerelemini açabildiği kadar görebildi insanlar insanları yahut merak edip ardını itelemediği için bir kapıyı, hep bir gizem olarak kaldı bazıları. Şimdi kış gelecek, sonra gidecek. Her mevsim, içimizden bir şeylerin zerresini taşıyıp götürecektir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

İBRAHİM TENEKECİ'DEN
ESKİNİN HÜZNÜ İLE
YENİNİN NEŞESİ ARASINDA
HEYECAN VEREN BİR ESER...

Tüm Zamanlar

İbrahim Tenekeci



MUHİT KİTAP
ŞİİR 129

MUHİT
KİTAP
100

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

MUHİT KİTAP

Mehmet Ali & Akşamsefası

AĞIT

Kör olasıca, kör olasıca, iki gözü birden kör olasıca. Bak ne hâle getirdin beni, deli divane ettin, mahvettin. Başımı bin parçaya böldün, kurda kuşa yedirdin. Ocağıma incir ağacı diktin, ışığı sönürdün.

Artık senden ayrılıyorum, tamamen siliyorum seni. Bir daha asla karşıma çıkma, bu seninle son konuşmamız olsun. Söyleyecek güzel bir sözün varsa buyur, dinlerim. Yoksa sonsuza kadar sus. Her ayrılık güzel bir vedayı hak eder.

Küçükken tanımadım seni, bilmezdim. Hep ortalıktaymışsın ama ben fark etmemişim. Büyüdükçe öğrendim, zamanla keşfettim. Bin türlü hâlin varmış, kılıktan kılığa girmişsin. Çok can yakmışsın, ah almışsın ama akıllanmamışsın. Seni tanıdığım güne lanet olsun, evvahlar olsun. Ömrümü heba etmişim meğer, yazık etmişim. Vah ki vah, kalbime almıştım seni, beynime kazıyıştım. Pişmanım.

Hiç mi güzel yanın yok, var elbette. Mesela anı kutusu gibisin. Seninle olan her hatıramız bugün gibi taze. Her ne yaşadysak, o anda ne hissettiysek capcanlı, hiç kaybolmuyor. Ne zaman istesek geri getirebiliriz yaşananları, tüm hayatımız sende kayıtlı. Sevdiklerimizde de nefret ettiklerimize de ulaştırabilirsin bizi. Özlediğimiz veya unutmak istediğimiz kim varsa yanına götürebilirsin. Kötüler kalsın, ben iyileri istiyorum. Benim için bunu yapar mısın?

İlkokulda sınıftaki çocuklardan duymuştum seni. Hareketliydin. Zıplatıyordun, göklerle çıkartıyordun bizi. Senin sayende hepsi hafızamda. Ne güzeldi o günler. Tekrar o günlere götür beni. Dinliyorum.

Zamanla sakinleştin. Çok şaşırdım seni öyle görünce. Hemen alışamadım, zorlandım. Çevremdeki herkes sana bayılıyordu, sensiz geçirdikleri bir an bile yoktu. Yemek yerken, ders çalışırken, spor yaparken... Hep ama hep seni yanlarında istiyorlardı, ben de istiyordum. O zamanlar zararsızdın, tatlı tatlı yanaşıyordun, arkadaş oluyordun önce. Sonra tüm sırlarımızı öğreniyordun, senden hiçbir şey saklayamıyorduk. Hadi bana unuttuklarımı hatırlat.

Hakkını yiyemem, en berbat günlerimde yanımdaydın; kafayı yiyecek gibi olduğumda, çıldırmak üzereyken, saçımı başımı yolarken, hayattan vazgeçmişken... Nasıl unutturur desteğini. Başıma gelen felaketlerden senin sayende kurtuldum, ağladığımda sen avuttun beni.

Üzüntümüze üzülecek dostu kolay buluruz da sevincimize sevinecek dostu bulamayız ya hani, işte sen ikisiydin. Yani güzel günler de geçirdik seninle. Bütün mutluluklarımda yanımdaydın, bütün başarılarımda. Her dansıma eşlik ediyordun, her kahkahamı çoğaltıyordun. Hayatımdaki dönüm noktalarını seninle kutluyordum. Âşık olduğum günü hatırlıyor musun? Nasıl unutacaksın ki. Bana bile sen hatırlatırdın.

Sonra bir şey oldu. Değiştin. Sen değiştin. Bana iyi gelmemeye başladın. Unutmaya çalıştığım şeyleri anımsattın. Yapma diyordum ama dinlemiyordun beni. Zihnimden söküp attığın anıların hepsi geri geliyordu sayende. O zaman bana zarar verdiğini anladım ve senden uzaklaşmaya karar verdim ama geç kalmıştım. Her şeyi hafızama kazıdığın gibi kendini de kazıyıştın. Senden kurtulamıyordum. Senden kurtulamamak demek geçmişimden kurtulamamak demekti. Geçmişimizden kurtulmalıyız. Onu öldürmeliyiz. Onu öldürmezsek eğer o gelir bizi öldürür. Şimdi anladın mı bana yapıp ettiklerini. Kötülüklerin iyiliklerini yuttu, yok etti. Geçmişin geleceği tarihten sildiği gibi.

Kör olasıca, kör olasıca, iki gözü birden kör olasıca. Bak ne hâle getirdin beni, deli divane ettin, mahvettin. Başımı bin parçaya böldün, kurda kuşa yedirdin. Ocağıma incir ağacı diktin, ışığı sönürdün. Ben de senin ışığını söndürüyorum, öldürüyorum seni.

Seni öldürmeye nerenden başlamalıyım? Sözlerinden mi, müziğinden mi? Hangisi daha çok acıtır canını? Hangisi sensin? Hangisi olmadan anlamsızsın? Hadi söyle. Plakların nerede? Kaselerin? Hangi dosyaya saklandın? Kim seni bestelemek üzere? Çıksana ortaya. Seni öldürmeliyim, seni tamamen yok etmeliyim. Arında tek bir parça bile kalmamalı.

Yaşasın. Sonunda seni öldürmenin yolunu buldum. Ben ölürsem sen de ölersün. Kendimi öldürmeliyim. Bilirsin, ölenin ardından şarkı söylemezler.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteley.org>



AYLAK ADAM ELEŞTİRİSİ

Roman üzerine düşünmek müzik üzerine düşünmek gibi zorlaştı. Hatta nükleer fizik üzerine düşünmek gibi özel bir eğitimi, beceriyi gerektiriyor artık. Meselelere Ataç gibi bakamıyoruz. Cöntürk gibi edebiyat hocalığı da yapamıyoruz. Metis, Ayrıntı, İletişim öyle şeyler çevirip neşretti ki biz yarı cahil edebiyat adamlarının lafını ağzına tıkadı. Buna karşılık tam aydınlar/ akademisyenler kanon üzerine yerici sözler edince ekmeleklerinden olacakları korkusu ile hâlâ övebilecek, tarihe kazıyabilecek şeyler bulabiliyorlar o kapkalin ve karmaşık Metis kitaplarını okudukları hâlde. Özetle, birileri kiliseye sahip çıkıyor. Tanımı olmayan ve tanımdan mücürret olduğu için kanonunun oluşması da güç olan romanda kimin kazandığını asla öğrenemeyeceğiz. Biz, halkla ilişkilerin, reklamın bir din gibi yapılandırılmış sanatın ve edebiyatın tam karşısında durup roman üzerine söz alabilecek insanlardan olmak istiyoruz.

Trajedî yazarı bir şairin beynine, toptüfek kullanarak bile, sonsuz çeşitlilik fikrini sokamazsınız; onu dövseniz hatta öldürseniz bile farklı ahlak kodlarının gerektiğine inandıramazsınız. Siz hiç trajik kişilerin yiyip içtiğini gördünüz mü der Baudelaire. Hemen ekler Walter Benjamin: *Bir şey vardır ki sadece en büyük anlatıcıların harcıdır: Kahramanlarına yemek yedirebilmek.* Yapılmış en iyi film *Pulp Fiction*'da Vincent Vega (John Travolta) tuvalette vurulmadan önce filmdeki her büyük gelişme onun tuvalete girişiyle sağlanmıştır. Karakterin yeme içmesinin, tuvalete gitmesinin, kısaca basit ve sıradan insanın anlatıya dâhil olmasının çeşitli zamanlarda ve sanat dallarında mesele olduğunu anlıyoruz yukarıda yazdıklarımın. Ben uzun zamandır anlatıcıyı düşünüyorum. Karakterin yeme içme, dışkılama ve cinsel hayatı mümkün sınırlarına geldiği ve 150 yıl önce tartışılıp sinemaya bile malzeme olduğu düşünüldüğünde anlatıcının türü ve anlatılanın zamanı her zaman tazeligini koruyacak bir alan. Anlatıcı bazen üsluptan mürekkep olabilir. Onun kim olduğunu bulamayız.

Biz, halkla ilişkilerin, reklamın bir din gibi yapılandırılmış sanatın ve edebiyatın tam karşısında durup roman üzerine söz alabilecek insanlardan olmak istiyoruz.

Aylak Adam, 1959 tarihli. 48 numaralı sayfada şöyle bir cümle var: *Her zaman, önünde yürüyen kadının yüzünü görmeden, güzel olup olmadığını karşıdan gelen erkeklerin gözlerinden anlardı.* Bu yanlış bir cümledir. Geniş zaman kipi kullanılan bir cümlede "her" belgisiz sıfatı gereksizdir. İkinci olarak önümüzde yürüyen kadının zaten yüzünü görmeyiz, ayrıca belirtmeye gerek yoktur. Bir duyguyu/ durumu göz organından değil, bakışlardan anlarız. Organ bize anlatmaz. Dolayısı ile yukarıdaki cümlenin doğrusu: *Önünde yürüyen kadının güzel olup olmadığını karşıdan gelen erkeklerin bakışlarından anları* şeklinde dizilmeli. Bu dizim romanda seçilen tanrı anlatıcısı uygun bir dizilim. İlk hâli gezeve birinci tekil anlatıcıların cümlelerine benziyor. Kafası karışık öznen emanet alınan bilinç akışları gibi düşünün. Fakat romanda gerçekten de tanrı anlatıcı mı var? Başka anlatıcılar yok mudur?

Yusuf Atılgan, Türkçenin en önemli yazarlarından biridir. *Aylak Adam* 155 sayfadan müteşekkil. Bu 155 sayfa evvela "Kış", "İlkyaz", "Yaz", "Güz" bölümlerine ayrılmış. Her bölüm içinde de rakamla ara bölümlere yapılmış. Atılgan sadece Kış bölümünün 1 numaralı ilk ara bölümünde -birinci tekil şahıs olarak- gözüktüyor; iki buçuk sayfa. Diğer bölümlerde tanrı anlatıcı var. Ara ara da bir karakterin başka karaktere yazdığı mektupları kullanıyor, bazen de başka bir karakterin günlüğünü...

Hepsini anlamak mümkün, birer anlatım tekniği olarak romanda olabilecek şeyler. Fakat ilk iki buçuk sayfadaki birinci tekil şahıs anlatımın terk edilmesi benim kafamı kurcaladı. Atılgan, birinci tekil ile başladığının farkında olmayabilir. Ya da romana başlarken "ben de ilk romanını yazan herkes gibi birinci tekil varoluş bunalımlarını yazmayayım, tanrı anlatıcı daha ciddi bir anlatım, iyidir" diye geçirmiş olabilir içinden. Kendisi hayatta değil, bu sıkıntılı durumu soramıyoruz. Eğer birinci tekil şahıs ortalarda ya da sonda tekrar ortaya çıkmış olsaydı belki bir yere bağlardık bu durumu. Öyle olmayınca da bu kült romanda bu derece bir dalgınlık yapılmasına şaşıyoruz. Hadi yazarın gözünden kaçtı, editörler de mi ıskalandı? Farzımuhal editörler de savsaklamsı olsun, peki ya okurlar? Çok enteresan



gerçekten. Bu konu ile ilgili düşüncelerinizi merak ediyorum. *Birden kaldırımlardan taşan kalabalıkta onun da olabileceği aklıma geldi* diye günlük formunda başlayan roman: *Sustu. Konuşmak gereksizdi. Bundan sonra kimseye ondan bahsetmeyecekti. Biliyordum (m); anlamazlardı* şeklinde bitiyor. Birinci tekil şahıs eki üçüncü sayfadan itibaren uçup gidiyor. Olmaz böyle.

Aylak Adam'da kurgulanan karakter babası parası yiyen ve hayalindeki kadına ulaşmak için aylak aylak dolaşan bir genç erkek, 28 yaşında. Yusuf Atılgan bu karakterin gittiği tuvaletin eş anlamlı versiyonlarını 13. sayfada *ayakyolu*, 17. sayfada *yüznumara*, 22. sayfada *kubur* şeklinde söyleyerek ne kadar obsesif olduğunu bize gösteriyor aslında. Oedipus kompleksini atlatamayan karakterin kulak kaşımalarından önce Atılgan'ın bu takıntısını da masaya yatırmak gerekir. Sadece tuvaletin eş anlamlılarını zikretmezle kalmaz Atılgan, karakteri Bay C'ye birçok yerde 2,5 Lira harcatır. Berbere, dilenciye, garsona...

Bay C içki kokuşan bir ağızdan duyduğu iğrentiyi bize taşımak için "içilmiş şarap kokusu" tanımını seçiyor. Teyzesi ile babasının ilişkisini anlatırken "babamın erkekliğinden aldığı pay" dizilimini tercih ediyor. Aldatılan bir kadın için "adamin akciğer rengi karısı" tamlamasını akıld ediyor. Yusuf Atılgan içindeki bulantıyı cevherden aktarmak için elinden geleni yapmış. Gösteren ile gösterilen arasındaki çekişme göstergelerde ısı ısı parlıyor. Maşallah.

Yusuf Atılgan mektuplarından birinde *Anayurt Otel'i ni yazarken bir farenin tıkırtıları beni rahatsız ediyordu, ben de tuttum romana bir kedi soktum* diyecek kadar kurmaca ile gerçek arasındaki -olmayan- sınırdaki kaybolmuş biri. Yazar odaklı bakış açımızı çekinmeden uygulayabiliyoruz eserlerine.

- Solundaki dükkânın kapısında duran bakkal,
- Bir şey mi arıyorsunuz beyim? Diye sordu.
- Evet! Eski bir koku, dedi.
- Buralarda bulamazsınız. Caddedeki eczaneye sorun bir kere. (s.138)

Yukarıda alıntılıdığım kısım romandaki en güzel yerlerden biri. Bu alıntı ile bitireyim.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

KANAT SESİ

Eve bir muhabbet kuşuyla geliyor. Petshoptaki adam kuşun insana alışık olduğunu özellikle vurgulamıştı. Birileri önce sevip sonra terk etmiş Türkçesi. Şirin bir şey olduğunu düşünmüştü hemen gelip eline konduğunda. Beyaz tüylü, iri bir erkek. Kanatlarını açınca sırtından kuyruğuna doğru uzanan mavi tüy öbeğini görmüş, hoşlanmıştı. “Bunların hepsi konuşur,” demişti adam, “yeter ki öğretin. Belki bu öğrenmiştir bile,” diye de eklemişti biraz düşündükten sonra.

Evde ilk iş, kuşla birlikte aldığı kafesin içindeki yemliği, kuşla birlikte aldığı yem paketinden dolduruyor. Paketin kalanını bir cam kavanoza boşaltıyor. Üzerine mutfakta bir çekmeceye duran beyaz etiketlerden yapıştırıyor. Etiketlin üstüne, kötü el yazısıyla “Kuş Yemi (Karışık)” yazıyor. Yoksa, faydalı diye aylar önce alıp hiç kullanmadığı kinoadan ya da annesinin evden gönderdiği, muhtemelen çoktan bayatlamış haşhaş tohumundan ayıramaz. Kavanozu rafa, kinoa ile haşhaşın yanına yerleştirip kuşa dönüyor. Yemliği güzelce yerine oturtup geri çekiliyor. Hayvan şaşkın, yemeğine bakmıyor bile. Kafes yeni, ev yeni, yemlik yeni. “E, hâliyle,” diyor. Bir çay kaşığı kapıp onunla uzatıyor bir kez de yemi. O zaman yiyor. Kafese ve eve yabancı olsa da insana alışık işte. Ya da kaşığa alışıktır sadece, bilmiyor.

İlk gece hiç sesi çıkmıyor hayvanın. Hemen konuşmasını beklemiyor zaten ama bir kuşun hiç ötmemesi normal midir? “E, hâliyle,” diyor yine: “Ev yeni, kafes yeni... Ama gün doğumu, ışık da mı yeni? Pencerenin dışındaki kuşların her sabah cıvıldaıklarını biliyor. Biraz cıvıltı duymak istiyor evin içinde, hepsi bu.”

Öğleden sonra, artık kafesten çıkarılabileceğini düşünüyor. Ne olur ne olmaz, ortalığa pislerse diye bir kutu ıslak mendili hazır ediyor yanında. Hayvan kafesin kapısı açılır açılmaz, arenaya salıverilen vahşi kaplan gibi, dışarı atılacak sanıyor. Bekliyor ki hareketlensin. Kuş da bekliyor. Bir kapıya, bir ona, arada da başka yönlere çeviriyor başını. Gözleri kafasının iki yanında olduğundan nereye baktığı tam anlaşılmıyor.

Biraz sonra, kafesin başında dikilmekten sıkılıp mutfaka gidiyor. “Belki biraz alan ve zaman meselesidir,” diyor, “üstüne gitmemeli.” Kendisine bir bardak su doldurup düşünüyor. Bir bardağa düşünceler doldurup içiyor. Peki, ne isim koyacak bu kuşa?

Bir karga olsaydı Alfred yakıştırdı mesela. Gözünün önünde, onaylamayan bakışlarıyla Hitchcock canlanıyor. Kuzgun olsaydı da Edgar koyardı o zaman. Eğleniyor. Gerçekte kargayı da kuzgunu da kafese koyup evde besleyemeyeceğini hesaba katmadan.

İsmi koymak insanı, ismini koyduğu şey üzerinde hâkim kılar mı? Bu yüzden mi bir şeye sahip olduğumuzda ilk olarak ona bir ad veririz? Kuşun eski adı neydi acaba diye düşünüyor. Neden alırken satıcıya sormadı bunu? Bilecek miydi ki?

Bir gün aşık olsa birine ve ondan bir kızı olsa? Onun adını ne koyardı? Az önceki oyuna devam etmek istiyor zihni, izlediği filmleri, okuduğu kitapları düşünüyor ama aklına, cuk diye oturacak bir isim gelmiyor. Oğlu olsa? Yok, o zaten belli. Rüyasında bile görmüştü. Onun doğmamış oğlunun adı hep aynı. O zaman soruyu şöyle sormak gerek: Bir gün yeniden aşık olsa birine ve...

Bir bardak dolusu şey geçti aklından ama kuşa bir isim çıkmadı. Muhabbet etmeyen muhabbet kuşuna ne denir? Sıkıcı mı?

Salona dönüyor yeniden. Kuş kafeste değil. Ne zaman çıktı acaba diye düşünüyor, önemli olanın sadece çıkmış olması değilmiş gibi. Evin içinde onu aramaya başlıyor. Perdelerin aralarına, koltukların altlarına bakıyor. Bir kanat sesi ya da bir cıvıltı duymak için kulak kesiliyor. İçeride çıt çıkmıyor. Kendi soluğundan başka soluk yok, sanki kuş yaşamıyor.

Belki de evi tanımak için bir tura çıkmıştır diye kendini rahatlatmaya çalışıyor. Etrafta dolaşıp öğreniyordur. Belki de kaybolmuştur ve kafesin yolunu arıyordu. Hangi kuş kafesine dönmek ister diye karşı çıkıyor içinden başka bir ses. Tüm sesleri susturuyor. İhtiyacı olan her şeyi vermenin, onu elinde tutmaya yetmeyeceğini biliyor. Çöpe döktüğü onlarca yem kavanozunu hatırlıyor. Artık öğrendi.

Gidip salondaki büyük pencerenin perdesini çekiyor, camı sonuna kadar açıyor. İçeriye giren temiz hava bir davet gibi. Mutfaka gidip bekliyor. Hadi diyor içinden, saklandığın köşede ölene dek kalmaya gerek yok. Sonra kanat seslerini duyuyor.

Ertesi gün eve bir papağanla geliyor.





AysuAltaş

ELMA DERSEM ÇIK

Saklansa da görüyorum. Artık hiçbir şey yapmıyorum. Onu hâlâ duvarların arkasında, Arnavut kaldırımların arasında, hep yağmurların yağdığı o yalnız caddenin kalabalığında, incelik bacaklı esmer çocukların kocaman gülüşlerinde, minicik vücutlu kızılgerdan kuşlarının şarkılarında bulmaya devam ediyorum. En zoru bu belki de: Buldum, diye bağırarak istemek her seferinde. Çocuk olsaydık işe yarardı, biliyorum. Çekip çıkarırdım onu oradan, gün batımını severdim, bildiğim tüm mutlu öyküleri anlatırdım, hiç duymadığı yüzlerce rüzgâr ismi sayardım, bir daha şiir okumazdım, mutsuz insanları anlamazdım. Ama öyle yürümüyor belli ki bu gezegende işler. Bazen elimden tek gelen; hikâyeler, şarkılar, mevsimler, insanlar, ölümler hiç durmadan değişirken yabancının biri gibi durup öylece uzaktan ömrümü izlemek. Ve zamana bağırıp çağırıp yine onun hatıralar kokan kollarına sarılmak. Medet ummak yine ondan. Akşam olunca, herkes gidince de yalnızlığımı öpmek buz gibi dudaklarından. Biliyorum, giderken sevdiğim her şeyi de ellerinden tutup yanımda götürmek istedim hep. Her köşeyi aramak, haykırmak ve bulmak sanıp durdum sevgiyi. Gürültülü bir şey gibiydi sanki. Aklıma gelmezdi, kimi zaman öyle suspus ve sebepsiz yere suçlu hâlde birinin yanından geçip gitmek gerekme de olabileceği.

Saklansa da görüyorum. Artık hiçbir şey yapmıyorum. Bir şey bildiğimden değil. Hiçbir şey bilmiyorum. Kayboldukları yerde daha güzeldir bazı şeyler belki. Öyle tamamen kaybolmuş da değil hem, hiçbir şey. Bir şarkı çalıyor, o çıkıveriyor bazen saklandığı yerden. Yabancı birinin suratında beliriyor gözleri ya da, sızsın bir akşam. Elleri onun elleri oluyor bir anda. Ilık bahar meltemi tanıdık ve sıcakık sesini taşıyor uzaklardan yüzümün yan tarafına. Tanıdık yağmurlar yağmaya başlıyor şimdi çok uzaklardaki bir sokakta. Yürümeye devam ediyorum. Çocuk olsaydık işe yarardı, biliyorum. Öyle yürümüyor belli ki bu gezegende işler, biliyorum. Ama bazen bir köşede duruyorum. Saklambaç oynayan yanık tenli çocukların arasına karışıyorum. Arkamı dönüp gözlerimi kapatıyorum, gülümsüyorum. Her şey yeniden eskisi gibi olunca dek sayıyorum.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Barış Pirhasan

TAKAS

Şu on dönüm tarlaya karşılık
İki at, beş inek, bir boğa, bir de çocuk
Atlarla şanınız yürür
Boğayla çoğalır, ineklerle ısınırsınız
Zor zamanlar gelir
Çocuğun kanını akıtırınız

Şu vadiye karşılık, şu dağlara, ırmaklara
İş verelim size, ekmek ve ilaç
Göç etmek için kuşlar verelim
Yaban eller, daracak sokaklar
Çocukları kanatmadan olmaz
Küçücük taşlar başuçlarına

Şu sınır çizgisine, dikenli tellere
Genç kızlar verelim, yorgun anneler
Devlet sırrı isteyin yılan verelim
Bir karış vatan toprağına
İsteyin çocuklar verelim, bizde çok
Parmakları tetik tutan

Oturun konuşalım pazarlık edelim
Sofralarda paylaşılın közumuz
Çocuklar gündeme gelmesin boşverelim
Kime ne kalacak karla kapandı mı dükkan?
Kanla mı kapandı dükkan? Kaç çocuk kaldı geriye?
İki at, beş inek, bir boğa
Olmadıysa baştan...

KUMSAL

Gün 1: P' nin bembeyaz sırtına iki avuç güneş kremi sürdüm. Teni pürüzsüz ve yumuşacık. Ellerimde ve sırtında beyaz dalgalar kaldı. Etrafta koşturan yaşıtı ve daha büyük çocuklar kapkara olmuşlar. Hepsinin vücudunda mayo izleri var. Yalın ayaklar. Kimin, hangi çocuğun annesi olduğunu anlayamıyorum. Herkesin birbirini tanıdığı, eski bir mahalleyi alıp kumların üzerine oturtmuşlar. Şezlong yok. Şemsiye yok. Havluların üzerinde küçük boy soğutucular, sırt çantaları, el çantaları, eşantiyon verilmiş boy boy çantalar var. Çantaların fermuarları durmaksızın açılıp kapanıyor. Kimin çantasından ne çıkacağını tahmin etmek imkânsız. Yanımda oturan yaşlı çift, havluların üzerinde kahvaltılık küçük kapları çıkardılar. Yaşlı adam haşlamasını yumurtasını yarısını bir ısırtık yedi. Sonra da cam çay bardağı kumların arasına sokup, arkasına yaslandı. Bomboş bakışlarını denize dikti. Uzaktan birbiriyle yarışıyor gibi gözüküen bir tanker ve bir yolcu gemisi geçiyor. Hava sıcak ve rüzgârlı. Arada bir kumsaldaki bütün kumlar yerinden kalkıp başka bir yere oturuyor. İnsanlar da sürekli yerlerinden kalkıp denizin içine doğru yürüyorlar. Çok azı gerçekten yüzüyor. Çoğu beline kadar ıslanıp serinliyor. Kimisi yalnızca ayaklarını sokup geri çıkıyor. P. şapkasına alımadı. Arada bir çıkarıp kumların üzerine fırlatıyor. Ben de hemen yerden alıp, kumlarını silkeliyor ve gerisin geriye kafasına takıyorum. "Su," diyor yanıma gelip. İçinde su da olan büyük çantayı kucağıma alıp içini karıştırmaya başlıyorum. Su, ıslak mendil, saklama kabı içinde soyulmuş şeftaliler, yıkanmış kayısılar, çik badem, hurma ve karabugday unundan yapılmış krakerler var. "Kraker ister misin," diyorum. Kafasını iki yanına sallıyor. Ağzına çekirdeğini çıkardığını hurmanın yarısını sokuşturuyorum. Çiğneyerek, kazmaya çalıştığı havuzun yanına geri dönüyor. Sanki ben yokum, yetişkinler, aklık, zaman yok. Elindeki sarı su kovasını yüzlerce kez denize daldırıp dolduruyor. Denizin içinde dizlerine kadar ilerleyip, geri dönüyor. Dalgaları sevmiyor. Havuzun içine döktüğü sular birikiyor. Ayak bileklerine kadar yükseldiğinde, hâlinde memnun. Havuzun içine oturuyor. Denize doğru bakıp, muzafer bir komutan edasıyla gülümsüyor. Kafasını çevirince ona diktiğim bakışları fark ediyor. "Anne," diyor. "Çok güzel olmuş," diyorum. Yanımdan simitçi geçiyor. P. simitçiye bakıyor. "Akşam yemegine az kaldı, almayalım," diyorum. Bir şey demiyor.

Gün 2: Yüzüne krem sürerken bir türlü yerinde duramıyor. Gözünün önünde üç yaşında bir çocuk ve altı yaşındaki ablası ellerindeki kürekleri kuma her sapladığında, içinde büyüyen gitme telaşı durdurulamaz hâle geliyor. Sırtına krem süremeden koşup yanlarına gidiyor. Üç çocuk yüzlerindeki tuhaf ciddiyeti bir saniye bile bozmadan, durmadan, sıkılmadan kazıyorlar.

Bugün nem fazla. Havadaki nemi kollarımda, sırtımda, bacaklarımda ve ense kökümde hissediyorum. Kendimi bir bez parçası gibi burğu yapıp sıkabilesem, litrelerce su akacak. Belki de bu yüzden bunaldım. Aldığım nefesler vücuduma ulaşmaları gereken yerlere varamıyor gibiler. Dalga sesleri, çocuk bağırışları, yüksek sesli gülüşmeler, yakındaki kafede çalan şarkılar birden sessizleşti. Etrafta benden başka hiçbir şey kalmaması gibi bir boşluk duygusuna kapıldım. Kuma gömdüğüm ayaklarımı diktiğim bakışlarımı etrafta dolaşırsam, tahta iskenelin ucuna tünemiş martıları, ıgde ağaçlarının gölgesinde oturan denizdeki torunlarını izleyen anneanneleri ve tüm dünya işlerinde azade görünen yazlıkçıların sıcak kumsala uzandığını görebilirdim. Gördüğüm an da kıskanmaya başladım. Onların ceplerini doldurup taşan, üstlerine başlarına bulaşan, yolları, denizleri ve şehirleri aşan ama bende zerresi olmayan bu boş vakit canımı sıkıyordu. Bazısı elindeki kitabı okuyor, aklı üzerinden geçen bir buluta, uçağa ya da uzaktan geçen bir yük gemisine takıldığında gözlerinin zihninden ileriye gittiğini, okuduğu satırlardan aklında hiçbir şey kalmadığını fark edip sayfaları sürekli başa sarıyordu. Bazısı altına serdiği havlunun üzerinde yüzüstü yatmış, havlunun desenlerine bakarken, el parmakları kumların arasında denk geldiği taşları bilinçsizce topluyor ya da atıp, etrafa saçıyordu. Kimisi birlikte geldiği çocukları ortaya salıvermiş, çocuklar kan ter içinde bir topun, kozalağın ya da karton kahve bardağının peşinde koşarken daha çok koşsunlar ve de eve gittiklerinde yorgunluktan sızıp kolayca uyuyuverinler diye ya sesini çıkarmadan çocuğu ve aslında günün kolayca geçip gidişini izliyor ya da onları daha çok koşturma teşvik edecek cümleler kuruyordu. Kendi kendine ıssız bir köşede oturan da vardı. Kalabalık kadın grubunun içinde içtiği çaylar midesini bulandırmaya başladığında, orada ne aradığını düşünmeye başlıyanlar da. Güneş başına geçip, beti benzi atmış hâlde her yerine bronzlaştırıcı süren de. Geniş kenarlıklı şapkasının altında gözlerini kapatmış uyuklayan da. Bir an, ne kadar zamandır P'ye bakmadığını düşünüp panikle onu en son gördüğüm yere dönüyorum. Yok. Az ilerideki bir havlunun üzerine oturmuş. Beraber oynadığı çocukların annesi olduğunu tahmin ettiğim kadının eline tutuşturduğu simit parçasını ıstihla kemiriyor. Kumlar ağzının kenarlarına yapışıyor. Şapkası kayıp.

Gün 3: Yan havluyla aramda bir metre mesafe var. Koca sahilde neden tanımadığım insanlarla bu kadar dip dibe oturduğumuzu bilmiyorum. Bugün en rahat mayomu giydim ve etrafımdaki yaşlı hanımların rahatlığına ayak uydurup, göbeğimi içime çekmekten vazgeçtim. P. geldiği gibi dükkân arkadaşlarını gördü. Koşarak yanlarına gitti. Güneş kremi çantamın içinde bulamadım. Yanımda ince bir kitap uzatırdım. Aylardır çantamda benimle dolaşan ama ne hakkında olduğunu bile hatırlamadığım bir roman. Bir kadın onun bir yolculuğa mı çıkıyordu yoksa gittiğini hayal mi ediyordu, neydi. Gözlerim birkaç saniye aralıklarla P'yi kontrol ediyor. Bakmadığım zamanlarda bile konuşuyorum. P. yanımdaki kızla el ele tutuşmuş. Deniz bel hizalarını, dikiliyorlar. İki de iki yaşlarında, ikisi de henüz konuşmuyor. Konuşmaya da gerek duy-



muyorlar. Yanımdaki havluda oturan yaşlı hanım, bembeyaz bacaklarını iyice kremledikten sonra çantasından çıkardığı karton kahve fincanına termosundan kahve doldurup bana uzatıyor. "Al, canım al," diyor. Buzdolabı poşetine doldurduğu küçük kurabiyelerden de bir avuç elime tutuşturuyor. Öyle teklifsizce içime derin bir nefes üflüyor. "Hiç geçmeyecekmiş gibi geliyor ama dönüp bakınca nasıl geçtiğine hayret ediyorsun," diyor. Laf lafı açıyor. Kitabı kapatıp çantama geri koyuyorum. Kurabiyenin içindeki çikolata dilimin üzerine yayılıyor.

Gün 9: P. geldiği gibi kumsalın her yerinde dün kaybolan kırmızı küreğini aradı. Bulamadı. Arkadaşları bugün gelmediler. Tatilleri bitmiş. P. üzülecek sandım ama hemen başka bir oğlanla arkadaş oldu. Birlikte denizden topladıkları deniz kabuklarını kovaya doldurdular. Birinin içinden yengeç gibi ayakları olan bir böcek çıktı. Önce korktular, sonra çok eğlendiler. P. geceleri deliksiz ve hiç uyumadığı kadar uzun uyuyor. Eskiden sabahın altısında kalkarken birkaç sabahıt sekize doğru ancak uyanıyor. Akşam P. uyuduktan sonra balkonda oturup şeftali ya da karpuz yiyorum. Saçlarımın önlerinin rengi açıldı. Derimdeki incecik gerginlik, derinden gelen bir gevşemeye eşlik ediyor. Kitap masanın üzerinde öylece duruyor. Kafamı kaldırıp gökyüzüne bakıyorum. Yıldızlar sanki bu gece doğuyor. Erkenden yatıp uyuyorum.

Gün 13: P. daha koşarak yanıma gelmeden simitçinin parasını hazırladım. Arkadan mısırcı geldi. Bir körpe mısırı ikiye bölüp paylaştık. P. nin bacakları kapkara. Elmacık kemikleri hafifçe pembe. Kucağımda oturmuş dişlerine sıkışan mısırları çıkarmaya çalışırken, uzanıp yanağımdan öpüyor. "Kum," diyor. "Evet, kum," diyorum. Havlunun üzerinde, kucak kucağa oturuyoruz.

Gün 15: "Yine gelişiz," diyorum. Elini tutuyorum. Gölgesi gölgemin yanında uzuyor, uzuyor, uzuyor. Boyumu geçiyor.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası



Hakan Bıçakcı

Event Horizon / Annihilation / Color Out of Space

KOZMİK KORKULAR

Başka boyutlardan, okyanus diplerinden, buzulların derinliklerinden, uzay boşluğundan veya duvarların ardından gelen acayipliklerle dolu kozmik dehşet anlatılarında akılla, bilimle açıklayamayan fenomenler başrolde. Yeryüzünün mantığı bir anda çöker, gerçeğin standartları adım adım değişir ve insanlar buna uyum sağlamakta zorlanır. Daha doğrusu çoğu hikâyede gördüğümüzün aksine, karakterler karşılaştıkları bu yeni duruma uyum sağlayamazlar.

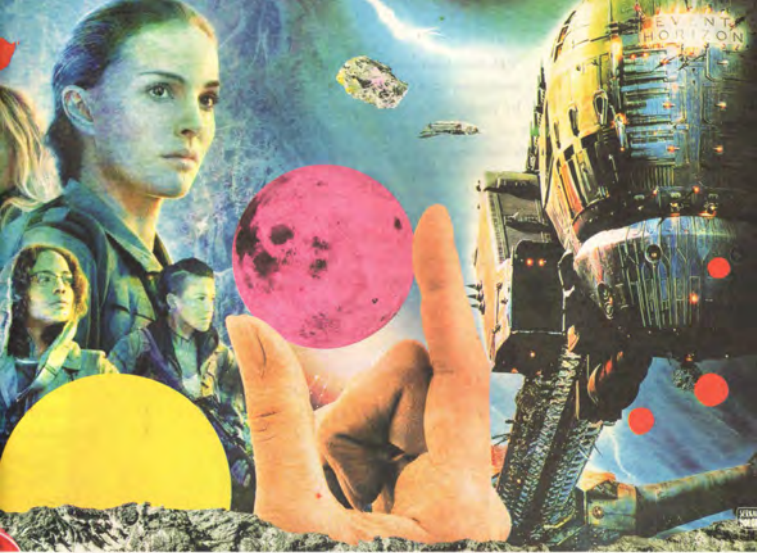
“Varoluşçu korku” diye de anılabileceğimiz kozmik korku anlatılarında, insanlığın önemsizliği ve idrak sınırlarının yetersizliği temel meseledir. Dolayısıyla anti-hümanist bir türdür, çünkü insanı değil, bilinmeyen korkusunu merkeze alır. Türün yaratıcısı ve en ünlü yazarı ise H. P. Lovecraft’tır. “Kozmik korku” tabirine yazdıklarında doğrudan rastlanabilecek yazar, hepimizin “sonsuzluğun kara denizlerinin ortasındaki dingin bir cehalet adasında” yaşadığına inanır. Ve onun metinlerindeki kötülük, insana tamamen kayıtsızdır.

Görselleştirmesi çok zor bir yazardır Lovecraft. Tasvirleri belirsizliklerle doludur çünkü. Muğlaklık ekseninde ilerleyen bu ton, yazılı anlatımın çoğunlukla altından kalkabileceği, sinemanınsa epey zorlanacağı türdendir. Mesela *Color Out of Space* öyküsünde, “olmayan, normal spektrumda bulunmayan bir rengin” dünyaya musallat olması anlatılır. Bunu filme aktarmak hiç de kolay değildir. Belirsizlik hemen her konuda baskındır. “Tarif etmesi imkânsız derecede korkunc” “tanımlayamayacağım o işimsiz varlık”, “duyulmamış, dünya dışı

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://raney.org>

*Gördüğüm şeyleri
görebilseydin,
beni durdurmaya
çalışmazdın.*

Justin,
Event Horizon
(1997)



bir çılgılık" gibi ifadelerle doludur yazdıkları. Bunlar filmde tanımlanmış ve duyulmuş olur. Prodüksiyonun imkânlarına indirgenir hepsi.

Bu sayfadaki, delirmeyle sonuçlanan karanlık kozmik korku filmlerinden biri doğrudan H. P. Lovecraft uyarlamasıdır, diğerleri dolaylı.

"Fiziksel olarak mümkün değil"

Event Horizon (Paul W.S. Anderson, 1997)

Resident Evil serisinin de yönetmeni olan Paul W.S. Anderson'dan, zamanın ötesinde bir teknik donanımına sahip, görsel açıdan neredeyse kusursuz ve ağır ağır ısınan tekinsiz hikâyesiyle gerçek anlamda rahatsız edici bir bilimkurgu klasiği *Event Horizon*.

2047 yılındayız. Event Horizon adlı uzay gemisi 7 yıl önce, kara delikte kaybolmuştur. Lewis and Clark isimli kurtarma gemisiyse, bu gizemli kayboluşun ardındaki nedenleri araştırmak için onu aramaya çıkmıştır. Sam Neil'in canlandırdığı kahramanımızsa Lewis and Clark mürettebatında yer alan bir fizikçidir. Ve mesleği gereği, yol boyunca karşılarına çıkan tuhaflıklara "fiziksel olarak mümkün değil" diyerek itiraz eder. Ancak biliriz ki, bu filmde göreceğimiz fiziksel olarak mümkün olanlardan ibaret değildir.

Event Horizon gemisini bulup içine girdiklerindeyse gerçeklikle bağları kopmaya başlar. Birbirinden uğursuz sanrılar görüp sırayla delirirler. Hatta bir noktadan sonra birbirlerini doğramaya başlarlar. Event Horizon gemisi, insan bilinciyle temasa geçen tekinsiz bir alandır. Bir nevi Overlook Oteli veya Solaris Gezegeni ya da Lost'daki ada olarak düşünebileceğimiz, sınırlarına girenlerin geçmiş travmalarından beslenen, lanetli bir mekândır. Bir yanıyla buradadır, bir yanıyla başka bir boyuttadır.

Dr. Ventress: Her şeyi yok ediyor.

Lena: Yok etmiyor.

Yeni bir şey yaratıyor.

Annihilation
(Yok Olus, 2018)

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

“Çok fazla teori var, çok az bulgu”

Annihilation (Alex Garland, 2018)

Jef VanderMeer'in romanından uyarlanan *Annihilation*'ın merkezinde de fizik kurallarının askıya alındığı, dünyayı kurduğumuz ilişkinin altüst olduğu bir ara bölge vardır. Bu defa başkalaşan mekân uzayın derinliklerinde değildir. Ormanlık alandır. Başkalaşma nedeniye uzayın derinliklerinden kopup gelen bir göktaşdır.

Her şey bir biyoloğun asker kocasının kaybolmasıyla başlar. Çaresiz kadın, kocasını yutan olay yerine çevresel araştırma için gidecek ekibe katılmak için gönüllü olur. Çıldırtıcı bekleme sürecinin sonunda her şeyi göze alarak harekete geçmeye karar vermiştir. Sadece kadınlardan oluşan ekipte onun dışında bir antropolog, bir psikolog, bir dilbilimci ve bir arazi mühendisi vardır. Tıpkı *Event Horizon*'da olduğu gibi, farklı uzmanlıkları olan bilim insanları büyük bir gizemi çözmek için yola çıkarlar. Akıbetleri de *Event Horizon*'dakine benzer olacaktır.

Bildiğimiz fizik kurallarının askıya alındığı, korkutucu derecede renkli bir alternatif dünyadır ormanın derinliklerinde karşınıza çıkan. Doğanın ve hayvanlar âleminin başkalaştığı, formların insan algısının sınırlarını zorlayacak biçimde iç içe geçtiği, gidenin gelmediği bir alandır. Ve tüm bu olup bitenle ilgili ekibin iki teorisi vardır: Ya bir şey hepsini öldürüyordur ya da hepsi delirip birbirini öldürüyordur. *Event Horizon* gemisinin kapısından içeri adım atınlara gibidir.

*Yalnız başına
kurduğün bir
hayal sadece bir
hayaldir. Birlikte
kurduğunuz bir
hayal ise hakikat.*

Nathan,
Color Out of Space
(2019)

“İki kişinin gördüğü gerçektir”

Color Out of Space (Richard Stanley, 2019)

Annihilation'dan hemen bir yıl sonra gelir *Color Out of Space*. Ve bu iki yapım için kardeş filmler diyebiliriz. Yine bir göktaş düşer, yine pırıltılı renkler ortaya çıkar ve yine delirme olasılığı yan etki olarak pusudadır. Ancak bu defa ekip tuhaflıklara gitmez, tuhaflıklar kahramanlarımızın ayağına gelir.

H. P. Lovecraft'ın aynı adlı öyküsünden uyarlanan *Color Out of Space*, şehir hayatından kaçan ailenin kırsaldaki tarlasına göktaş düşmesiyle başlar. Dünya dışı bir renk gelir önce. Ve ardından dünya dışı bir gücün dokunduğu her şey mutasyona uğramaya başlar. Bitki örtüsü, börtü böcek ve diğer hayvanlar. Bu durum ilk bakışta sadece bu izole alanda yaşayan aileyi etkiler gibidir ancak mevsunun onlarla sınırlı olmadığı açıktır. Belli ki sadece ev halkının değil, bildiğimiz dünyanın da sonu yakındır.

Öyküde “olmayan renk” olarak tanımlanan, filmdeyse tuhaf bir renk olarak resmedilen fenomenle karşılaşan aile bireyleri farklı biçimlerde etkilenirler. Son perdede Nicholas Cage'in canlandırdığı baba, aklını oynatarak terör estirmeye başlar. *The Shining* 'in (1980) Overlook Oteli'ndeki Jack Torrance'in uzaktan akrabasına dönüşerek adeta. Aile, dehşet verici bir sona doğru sürüklenir. Zaten kozmik korku anlatılarının bir başka ortak özelliği de birbirinden karanlık finalleridir.

Filmin başlarında, henüz her şey yolundayken, karı koca evlerinin bahçesinde sohbet ederken aralarında geçen bir diyalogu hatırlamak ilginç olabilir son olarak. Kadın “Şehir hayatını iyi ki bırakıp geldik burası rüya gibi,” der. Kocasıyla “Rüya bir kişinin gördüğü şeydir, iki kişinin gördüğü gerçektir,” diye yanıtlar onu. Bu gündelik ve romantik diyalog, filmin sonunda yeniden düşünüldüğünde tür üzerine gönderme yapan bir boyut kazanır. Karşımızda bir psikolojik gerilim anlatısı yoktur. Gördüklerimizin hiçbir karakterlerin sanrılarından ibaret değildir. Olmaması gereken her şey, gerçekten olup bitmektedir. Karşımızdaki, insan psikolojisi değil, doğanın gizemidir. “Gözünü” karartmış bir kozmik korku hikâyesidir.

Güçlü ve tutkulu bir hikâyeye sahip ödüllü roman
"Obasan", II. Dünya Savaşı'nın dramatik sonuçlarını
Kanada'daki bir Japon göçmen ailesi üzerinden
okuyabileceğiniz yürek burkan bir anlatı.

ROMAN



JOY KOGAWA

OBASAN

ROMAN

Türkçesi: Tugay Kaban



KETEBE.COM



Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

ROMA NASIL KURULDU?

Nasıl ki önemli dağların, nehirlerin, ormanların kendine ait efsaneleri, mitleri, söylenceleri varsa; özel şehirlerin de kendilerine ait kuruluş efsaneleri vardır. Bunlardan en bilineni İtalya'nın başkenti Roma'nın kuruluş efsanesidir. Her yol Roma'ya çok ağır doğru ama Roma nereden çıkmış? Gelin bu yazımızda Roma'nın kuruluşuna gidelim.

Babalari Procas'ın ölümü sonrası Alba Longa Krallığı'na gözünü diken Amulius, ağgözlü bir adamdı ve krallığa tek başına sahip olmak istiyordu. Bu yüzden önce kardeşi Numitor'u öldürdü. Bununla yetinmedi ve ileride başına bela olmalarından endişe ederek oğullarını da öldürdü. Bir tek kızı Rhea Silvia'ya dokunmadı. Onu seviyor, ihanet ettiği kardeşinin bir emaneti olarak görüyordu. Ne var ki Rhea Silvia'nın da evlenip çocuk sahibi olması, taht için yine tehlike arz edebildi. Onun da bir çaresine bulmalıydı. Rhea Silvia'yı Vesta rahibesi olması konusunda ikna etti. Çünkü Vesta rahibeleri, kendilerini tanrıça Vesta'ya adıyor, hayatları boyunca bakire kalıyorlardı. Babasını ve kardeşlerini kaybeden Rhea Silvia için hayatın bir manası kalmamıştı. O yüzden rahibe olup bu hayattan kaçmak, yapabileceği en doğru şeydi ve o da bu yüzden teklifi kabul etti.

Günler geçiyor, yaşadığı tüm kötülükleri tapınakta hizmet ederek unutmaya çalışıyordu Rhea Silvia. Bir gün, bir kurban töreni için su almak üzere tapınak yakınındaki ormana gitti. O sırada bir çift göz, gizlice kendisini izliyordu. Bu gözlerin sahibi, Savaş tanrısı Mars'tan başkası değildi. Rhea Silvia, eğilip nehirden su dolduruyordu ki tanrı yanı başında bitiverdi. Direnmesine imkân yoktu ve oracıkta tanrı tarafından iğfal edildi. Rhea Silvia, yaşadığına anlam veremiyordu. Çektiği onca acıya karşın kendisini tanrıçaya adanmış, tanrılara ısyen etmemişti. Erdemli yaşamının ödülü, bir tanrı tarafından iğfal edilmek miydi?

Bu yaşadığı şeyi kimseyle paylaşamadı Rhea Silvia. Tapındaki yaşamına aynı şekilde devam etti. Ne var ki bir müddet sonra gebe kaldığını anladı. Kısa süre sonra da tapındaki herkes... Rahip bu durumu saklayamazdı. Doğruca krala çıkararak durumu anlattı. Kral öfkeden deliye dönmüştü. Yeğenini öldürmemek için gayet kesin bir çözüm bulmuşken bu gebelik de nereden çıkmıştı? Öfkeyle tapınağın yolunu tuttu. Rhea Silvia'ya hakaretler yağdırdıktan sonra onu hapsedirdi. Doğum yapar yapmaz kimsenin haberi olmadan bebek öldürülecek, Rhea Silvia da tapınakta hizmetçi olarak yaşamına devam edecekti. Aradan aylar geçti ve doğum zamanı geldi çatı. Tapındaki diğer rahibelerin yardımıyla Rhea Silvia ikiz çocuklarını dünyaya getirdi. Birine Romulus, diğerine Remus adını verdi. Ne var ki görevli rahibe, bebekleri bağrından koparıp aldı ve boğmak üzere Tiber Nehri'ne götürdü. Bebekleri tam boğacakmış ki yüreğine bir korku düştü. Bebeklere kıyamadı, bir sepet buldu ve içini samanla doldurdu. Sonra iki bebeği de bu sepete koyup nehre bıraktı ve arkasına bakmadan uzaklaştı.

Sepet bir müddet nehirde ilerlemişti ki şiddetli bir yağmur başladı. Yağmur yağdıkcı sular yükseldi ve denize doğru ilerlemesi gereken sepet ters tarafa yönelerek bir tepeyi aştı ve sonunda bir incir ağacının gölgesinde durdu. Bebekler bu ağacın gölgesinde nice zaman beklediler. Derken bir dişi kurt (Lupa) çıkageldi. Kendisi de yeni yavrulmuş olan kurt, bebekleri görünce acıdı ve hayatta kalabilmeleri için onları emzirmeye başladı. Bebekler karınları doyunca uykuya daldılar. Kurt her gün gelip onları emzirmeye devam etti, ta ki yakınlardaki küçük bir şehirde yaşayan Faustulus adlı çoban, bebekleri buluncaya dek.

Faustulus ve karısı Acca Larentia, çocukları kendi çocukları gibi görüp büyüttüler. İyi eğitim almalarını sağladılar. Çocuklar okullarını bitirip birer yetişkin olarak yanlarına döndüler. Ne var ki Remus asi bir karaktere sahipti. Sık sık kavgaya ediyordu, çevresine topladığı gençlerle haydutluk yapıyordu. Bu haydutluklar nihayetinde Alba Longa krallığı sınırına erişince, kral askerlerini gönderip Remus ve arkadaşlarını yakalattı. Durumdan haberdar olan Faustulus, Romulus'a doğumlarındaki sırrı açıkladı. Romulus, öfkelenmesine karşın Remus gibi tezanlı değildi. Çok daha donanımlı gençlerden oluşan bir grup teşkil edip akıllıca bir planla Alba Longa sarayını bastı. Kendisini tanıttı ve tahtın gerçek sahipleri olduklarını ilan etti. Kralı ve yakın çevresini öldürerek tahtı ele geçirdi.

Sonrasında kardeşiyle birlikte yeni bir şehir kurup oranın hükümdarı olmaya karar verdiler. Bu şehri de Lupa'nın kendilerini bulduğu Tiber'in kıyısındaki incir ağacının etrafında imar edeceklardı. Şehrin inşaat aşamasında, iki kardeş arasında anlaşmazlıklar baş gösterdi. Büyükbabalarının yaşadığı kader adeta tekrerrür ediyordu. Bu kez Remus Amulius'un rolündeydi. Ne var ki Romulus, Numitor değildi. Romulus'un emriyle inşa edilen surların ne denli zayıf olduğunu göstermeye çalışan Remus, kardeşinin öfkesiyle yüzleşti. İkili arasında kavgaya büyüdü ve sonunda çatışmaya döndü. Bu çatışma neticesinde Romulus, kardeşi Remus'u öldürdü. Sonrasında ne kadar üzülmüş olsa da zamanı geri döndüremezdi.

Romulus ve adamları şehri imar etmeye devam ettiler. Nihayetinde hayal ettiklerinden güzel bir şehir kurdular. Ne var ki sadece erkeklerden müteakkil bir grup tapınak şehir sakini olmadı. Romulus, buna çare olarak her bir adamına eş olacak birer kadın kaçıracakları baskını planladı. Bu baskın, Sabınler'e karşı yapılacaktı. Planlarını hazırlayıp saldırıya geçtiler. Baskın sonucu 683 kadın kaçırıp şehrine döndüler. Ne var ki Sabınler bu durumu kabul edecek gibi durmu-



yorlardı. Ordularını topladılar ve karşı saldırıya geçtiler. Romulus ve adamlarından daha kalabalıktilar. Öyle kuvvetli bir saldırıydı ki henüz kurulan şehir, düşmek üzereydi. Yenilginin eşğine gelen Romulus, kollarını kaldırıp Jupiter'e yakardı. *"Buradan galip ayrılırsak şehrin en yüksek yerine senin adına bir tapınak kuracağım ulu Jupiter, bizi galip kıl!"* diyerek adakta bulundu. O andan itibaren mücadelenin seyri değişti, Romulus ve adamları galip geldiler. Şehre Romulus'un adından esinlenilerek Roma dendi. Şehrin en yüksek tepesine ise şehirlerini koruyan tanrıyı onurlandırmak için bir tapınak yaptılar ve "Jupiter Stator" (Durduran Jupiter) adını verdiler.

Şehirler; coğrafi konumları, tarihleri, mimarileriyle, mutfaklarıyla, kültüre ve sanata verdikleri değerle birbirlerinden ayrılırlar. Hele ki bir kuruluş hikâyesine sahip olanlar, diğerlerinden çok daha özel konuma sahip olurlar. İstanbul'da yeni ve eski onlarca yapı varken küçücük Kız Kulesi'nin akın akın ziyaretçi çekiyor olması da bu sebepten değil midir? Bir önemli şey de şehirlerin bu hikâyeyi ne kadar sahiplendiğidir. Roma, bu konuda tüm şehirlerden daha sahiplenici bir tutum sergilemiştir. En önemli iki futbol kulübünden biri Lupa'yı (Roma), diğeri ise kartalı (Lazio) sembol olarak seçmişlerdir. Bir gün şehre yolunuz düşerse eğer nasıl her yerin bebek emziren kurt heykelleri ve kabartmalarıyla, Jupiter heykelleri ve onu temsil eden kartal figürleriyle dolu olduğunu göreceksiniz. Ve Tiber nehrini seyrederken, nehir tanrısının, bebekleri kurtarmak için nasıl suları yükselttiğini hatırlayacaksınız.

Romalılar "İtalyancada en acıklı söz hangisidir bilir misiniz?" diye sorarlar. "Hangisidir?" diye merakla sorduğunuzda "Arrivederci Roma" (Hoşça kal Roma) karşılığını verirler. Bir gün Roma sokaklarında dolaşırken bu hikâyeye anılmak dileğiyle. Arrivederci sevgili okur...

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası



Hazal Kebabcı

İÇRE SORGULAMAK

Hayatımın belli dönemlerinde gelen, beni hüzünlü bir sakinlik ve içre bir savaşın içine sokan o duygu, yine karşımdaydı. Bir masasının iki tarafına oturmuş, artık birbirini tanıyan ve korkmayan iki kişi gibiydik onunla. Bana zarar vermezdi ama elbet üzebilirdi, geçerci de tüm bunlar, da işte, izi hep kalırdı. Tek başıma bir şey olmam, bir şey edebilmem, eksik parçalarımı bulmaya çalışmak yerine yama yapmak gerektiğini hissediyordum böyle zamanlarda. Bir yaprak tanesi kadar savurgandım, bir yandan da bir ağaç gövdesi gibi olduğum yerde duruyordum. Yaramıyordu hiçbir şey işe, kafamın içindeki gürültünün ortasında bir bank bulup öylece oturup izliyordum, rüzgârlydı, inceden inceye üşütüyordu beni ama durup izlemeyi bilirsem aşardım. Durup izledim ben de. Kalakaldım orada, bakakaldım dünyaya.

Bir denizin ortasında öylece uzanmak isterdim, bir dağın tepesinde oturmak ya da. Uzaklaşmak duygusu bana hem kendimi kırılğanlıklarımdan korumayı hem de bunları görebilecek cesareti kazandırmayı vaat ederdi. Uzaklaşamadım, mümkün değildi bir denizin ortasında yatmam ya da bir dağın tepesinde oturmam. İçimde koca bir çukur kazdım, orada oturdum, bekledim, bekledim... Gelmezdi kimse kurtarmaya, kurtarılmayı da bekleyecek biri değildim ben zaten. Öylece durdum, bir çukur bazen sakinleşmeyi de yarabilirdi, kendi üstüme kendimi affetmek için topraklar attım. Annemi özledim, beni bir parçası gibi, bir parçası kadar seven annemi. O da uzaktaydı. Kalakaldım bir çukurun içinde.

Yalnızlık duygusu bana hep ince bir sessizlik verdi. Sessiz olursam, üstesinden gelebilirdim. Gürültü, zaten karmaşık olan kalbimi daha da karıştırırdı. İzin vermedim. Susturdum kalbimi. Görülmeyen her parçam için bir çukurun içine gömdüm düşüncelerimi. Düşünmedim kimi zaman, kaçtım. Kaçmanın kurtulmak olmadığını anlayınca geri döndüm. Bir paradoksun çıkış noktasını bulmak imkânsızdı elbette. Bulmaya çalışmadım. Yormadım içimi, içinden çıkamayacağım soruları sorup kendime. Bu devran dönerdi, bulurdum elbet bir gün kendimi. Aramadım, yormadım kendimi ölmüş birini aramakla. Kayıpların bulması için harcadım zamanımı.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>



Ferah Doğan

BUGÜN

Ondan bahsetmediğimde kendimden bahsediyorum
Ne zaman kendimden bahsetsem ondan bahsediyorum
Ondan benden benden ondan ondan benden benden ondan
Ne zaman kendimden bahsetsem ondan bahsediyorum
Geçmiş bugün yazılır.

Bir şey hatırlar ve onu değiştiririz.

Geçmiş hareketli, hareket eden, durmadan değişen
şeydir. Geçmiş hareket eden, durmadan değişen
şeydir. Belki gelecek de öyledir.

Sürekli hareket eden, devinen, taşları yerinden oynayan bir şey.
Seni şimdi sevdiğim için geçmişte de seviyorum.
Beni dün sevdiysen yarın da seveceksin
Bugün rüzgâr yok, o yüzden dün deniz sakindi.

Bugün her şeyi değiştirir, geçmiş de ve geleceği

X

Alanları bırakmıyor. Alanlardan çekilmiyor.
Güneşi bırakmıyor. Ağaçları ve
otları. Güneşi bırakmıyor, ağaçları, otları ve denizi.
Ama geçmiş
karanladı. Karanlık bir şeye çevirdi.

X

Geçmişin bir yerde devam ettiğini
düşünmek hoşuma gitmedi. Mümkün
mü böyle bir şey? Bir yerde devam eden,
kendinden menkul bir geçmiş? Devam ediyor.
Ve onu bugünün düşüncesiyle
sürekli değiştiriyoruz.
Oysa bir yandan da, ne olursa olsun,
geri dönülmez. Ne kadar arasan da

onu asla bulamayacaksın. Bir daha
karşına o haliyle, o duygularla çıkmayacak.
İmkânsız. Geçmişte kaybedilmiş şey
sonsuz dek kaybedildi.

Ne yaşadığımız duygular ne sevgi ne
de gereksinim aynı artık. Zamanın bir
noktasında bir araya gelen bütün o
şartlar bir daha asla bir araya
gelmez. Ne gençlik ne yıldızlar ne de
memleket. Hepsi imkânsız. O anı mümkün
kılan hiçbir şey bir daha aynı
kesişmeyi yakalayamaz.

Zaman geçer, duygular değişir.
Bir daha ben de öyle sevmeyeceğim.
Deneyimle değişen duygu, deneyimle
başkalaşan şey. Bir daha o da beni
sevmeyecek. Deneyimle elde ettiği bilgi.
Kaybettiği sevgi, benim kaybettiğim
sevgi. Zamanın bir yerinde kümelenen
bu duygu bir daha bir araya
gelmeyecek.

X

Kestaneleri ayıkladığım o an geride
kalmadı, bir daha yapacağım.
Kestaneleri soyacağım. Ve yeniden kek
yapacağım. Ve yeniden pişmesini
izleyeceğim. Ve koku yeniden oluşacak.
Bitmez tükenmez gibi gelen, bittiğine
sevindiğim şey bir daha başlayacak.
Tekrar aynı şeyleri yapacağım, zor kısmı
bitti dediğim yerde tekrar gelecek,
geride kaldı dediğim şey, tekrar karşıma çıkacak.

*Emre Şan'ın "Farklılaşma Hareketi Olarak Yaşam" seminerinden çıkışla yazıldı.

Youtube, AkbankSanat

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>
Mehmet Ali & Akşamsefası

ZEHİRLİ GÜNLER ÇOCUKLARI!

Koş!

Koş!

Koş!

Olay zamanı...

95 yılı civarları. Ilık ılık, parlak havalı zamanlar. Şortları kaldırmaya çok az kalmış.

Yedi, hastanelik oldu.

Yedi, hiçbir şey olmadı.

Yemedi, eve geldi kimse yok.

Peki bunlardan hangisi daha doğru? Kim daha doğru hatırlıyor?

Üç kardeş oturmuş Kadıköy sokağının birinde. Üçü de farklı, üçü de aynı. Aynı yerden gelip aynı yerde büyüyen aynı mevzuyu herkes nasıl farklı hatırlar?

- Yemedi, hastanelik oldu.
- Hayır, yemese nasıl hastanelik olacak?
- Evdeydi ama o.
- Olur mu öyle şey, üçü yedi işte.
- Öyle miydi ki?
- Ben hatırlamıyorum ki.
- Sen de oradaydın.

Olay yeri...

O ormanlar, korular ne karmakarışık, ne şahane, ne heyecan vericiydi. Her şey vardı vallahi.

Gelincikler, yabani laleler, dikenli çahılar, kuzukulağı, ebegümeci ve ağaç diplerine yerleşmiş irili ufaklı mantarlar görebilirdiniz rahatlıkla.

Herkes anlamazdı dillerinden ama bazıları pek maharetliydi bitkilerin, hayvanların dili konusunda. Güvenilirdi onlara.

Fazla olan her güven peşinden tehlike getirir. Az veya çok. Pür saflık da insanı o tehlikelere açık hâle sokar. Yalan mı?

Olay kahramanları...

Uyumlu, alçak gönüllü, kendisini harcayacak kadar iyi niyetli bir aile.. Misafiri sever, misafir de onları sever.

Bahar bitimi yine bir misafir çıkageldi bu aileye. Çam sakızı çoban armağanı bir torba dolusu, iri iri turuncu mantarlar getirmiş. Etli etli vallahi. Nasıl yenir anlattılar. Aile şükranlarını sundu.

Baba ayıkladı.

Anne pişirdi.

Herkes oturdu yedi.

- Herkes yemedi bir kere.
- Yedi.
- Biri evde değildi ki zaten.
- Ben hatırlamıyorum ki.
- Öff bu da...

Kadıköy sokağının birinde anlamsız bir tartışma dönüyor. İlk kadehler de gelmiş masaya bu arada. Biri çakırkeyf olmaya başlamış şimdiden. Biri oralı bile değil. Biri kendini bitki çayına vurmuş alakasızca.

Koş!

Koş!

Koş!

Bir kaos evin içinde.

N'oluyor? N'oldu? Allah'ım n'olacak?

Apar topar araba bulundu. Şehre inildi.

Hastane, acil servis, müdahale...

Annenin durumu ağır. Baba sanki daha çabuk atlatı. Çocuklardan biri kötü, birine zerre bir şey olmamış. Koridorlarda bir oraya bir buraya aklı ermeden dolaşıyor.

Bir dakika! E bir çocuk daha vardı. O nerede? O hengâmede sokakta top peşinde koşan unutulmuş.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>



Beş gün mü geçti bir hafta mı kimse hatırlamıyor.
Neyse ki herkes kurtuldu. Teker teker taburcu olup evin yolunu tuttular.
Küçük yer, her olay evden eve yayılıyor. Konu komşu geçmiş olsuna geliyor.

Ah ah!

Vah! Vah!

Oy oy!

Bu trajedi dilden dile gezdikçe, haberi dolaşip eve geri döndükçe zamanla komikleşmeye başlıyor.

Yahu, insan bilmediği şeyi yer mi? Haydi yedi, sonrasında hesap sormaz mı?

Eskiden o kadar da hak peşinde koşmak yoktu ki.

Üzerinden uzun yıllar geçti.

Çocuklardan biri doğru düzgün hatırlamadı. Biri çok da umursamadı. Biri ise hayatı boyunca bir daha mantar yemedi.

Üç kardeş oturmuş Kadıköy sokağının birinde. Birkaç kadeh daha yuvarlanıyor. Gülünüyor, hüzünleniliyor; tekrar gülünüyor.

Herkes acıkmış inceden. Garson çağırılıyor, sipariş veriliyor.

Sıcak sıcak güveç geliyor.

Sıcak sıcak "kaşarlı mantar" yeniyor.

Zaman da bir garip. Dümdüz ilerlemiyor. Mantar misali oradan buradan arsızca bitiveriyor.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

AYNILAŞMIŞ EVLER, AYNALAŞMIŞ YATAKLAR.

Anılarla dolu bir mezarlık mı, bitmeyen acılarla dolu bir sığınak mı ev?

Hayatımızın senaryosunu yazmak için bize verilen tutması ağır bir kalem mi yoksa üzerine ne yazacağımızı hiç bilemediğimiz bembeyaz bir kâğıt mı?

Kimin için yuvadır, kimin için mezar?

Kimin karanlığıdır, kimin aydınlığı?

Kimin yatağıdır en ağır acılarının uyuduğu?

Bir ev kaç hayatı alır içine?

Kaçını yaşatır, kaçını öldürür aynı yatakta?

Aynı duvara kaç resim sığar bir evde, kaç anı kaldırılır tozlu raflara?

Kaç mutluluk saklanır aynı sandıklarda?

Kaç şarkı dinlenir aynı kayıttan?

Kaç şarkı söylenir hep bir ağızdan?

Berberlik midir ev, yalnızlık mı?

Bir yorganın altında kaç aşk yaşanır?

Kaç damla gözyaşı düşer bir yastığa?

Kaç çocuk koşar bir evde, kaç insan düşer?

Kaç insan ölür, kaç insan kaçır kendi karanlığına.

Değişiyoruz...

Nefesimiz daralıyor fark ettiniz mi?

Hızlanıyor, küsüyoruz, kızıyoruz hep aynı sürede hep aynı evin içinde...

Aynı insanlara, aynı salonun içinde aşık olup gidiyoruz...

Belki kimseye göstermeden fırtınalar koparıyoruz.

Yatak, aynı anda hem öldürüyor hem doğuruyor bizi.

Yatak hem uyumak demek hem uyanmak demek.

Yaşanılan günü unutmak istediğin yer de yatak, ertesi günü düşlediğin yer de.

Yatak söyleyemediğin her şeyi söylediğin yer ve söylemekte geç kaldığın her şeyle öldüğün.

Yatak muhtaçlık, yatak arzu, yatak aşk.

Herkes kendi düzenini getiriyor yatağına, kendi hüznünü atıyor salonun ortasına.

Sonra bir siyah beyaz fotoğrafın önünde topluyor herkesi, acıları ortaklaştırıyor aynı anda ev...

"Odadır, ev.

Bir ada.

Kendi hâlinde

Bir içe çağrı.

Kapalığa, yalnızlığa övgü.

Ama biz bir evi görürüz hep.

Oysa ev seyircidir.

Gezinir, yokmuş gibi yaşar.

Açar kapı kapıları

Evde her şey birbiri için vardır."

Diyor İlhan Berk. Biz de yalnızlığı övüyoruz bir odada saatlerce, kocaman bir dünyayı sığdırıyoruz bir eve.

Aynı ev insanları da benzer yapar mı?

Ev seninse, özgürlük sonsuz mudur?

Özgürlük itaati içinde yaşatır mı bir ömür?

Bir eve kaç nefret sığar, kaç ayrılık?

Ev... salon... aile... yatak... ölüm.

Ve gözyaşları.

Ev'in yuva olduğunu fark ettiğimiz bu günlerde kaçamamayı daha derin anlatıyor bize bu duvarlar.

Çünkü kafamız sayıklayıp duruyoruz.

Aynı yatakta yaşamak...

Aynı yatakta ölmek.

Bir yatağın bu kadar anlamlı olabileceğini hiç düşünmemiştik ki bu yatağa hapsolmadan önce.

Şimdi konuşuyor bizimle bu yatak. Normal miyiz?

Bazı geceler deli gibi aşık olduğumuz için uyuyamadığımız, Saatlerce yüzünü izlemek için sevdiğimiz adamın.

Bazen gözyaşlarımızı saydığımız uykuya dalabilmek için...

Kaç damla aktı bugün yastığınıza? Bilmem.

Keşkelerimizi sadece yastığınızın duyduğu geceler.

Keşkelerimizi sadece bizim unuttuğumuz...

Çok mu fazla?

Ertesi günü düşünmekten rahat uyuyamadığımız yatak

Bu kadar anlamlı mıymış?

Aynı yatakta yaşıyor bir ömür...
Aynı yatakta yaşıyor tüm duygular.
Çok sevdiğin birinden aynı yatakta nefret ediyorsun.
Çok nefret ettiğin birini aynı yatağa görmüyorsun sessizce. Bu yatağın bu kadar anlamlı olduğu şimdi mi geldi aklımıza?
Özlediklerimiz bu yatakta.
Elimizdekiler yatakta.
Kalbimizdekiler yatakta.
Tüm hayallerimiz.
Tüm hislerimiz bu yatakta.
Bugüne kadar inşa ettiğimiz her şey...
Bu yatakta.
Hep bu yataktaydı rüyalar;
Hep bu yataktaydı gerçekler
Kokular,
Hisler;
Boş kalan sağ tarafta.
Şimdi daha anlamlı bu yatak.
Çünkü artık
İşimiz gücümüz bu yataktal
Üşüyoruz bu yatakta
Bazen deli gibi terliyoruz...
Yine bu yatakta.
Diziler
Filmler
Kitaplar
En sevdiğimiz şarkılar;
Hepsi burada.
Bu yatakta.
Gözlerimi kapattığımızda
tüm dünya bu yataktal
Deniz.
Güneş.
Özlediğim sokaklar.
Bu yatakta.
Eksilmedik fazlaştık.
Aynı yatakta yaşadık
Aynı yerde öldük.
Aşk ve biz.
Aynıştık, aynıştık.





Nilgün Taylan

KÜRESEL POLİS DEVLETİ: ESAS SORUN KAPİTALİZMDİR!

Küresel kapitalizmin, ömrünü uzatıp sermaye birikimini arttırmak için yaşanan her krizde kolluk kuvvetlerinin zor gücünü kullanmaktan çekinmediğine hemen her gün tanıklık ediyoruz. Süreklilik arz eden bu durum kendini çeşitli şekillerde meşrulaştırmaya çalışsa da sermayenin var olduğu hemen her yerin giderek bir polis devletine dönüştüğünü söyleyebiliriz.

California Üniversitesi'nde sosyoloji profesörü olan William I. Robinson bu konuya dair çeşitli yayınlar yapan bir akademisyen. Kendisi aynı zamanda küreselleşme, politik ekonomi, sosyal değişim, üçüncü dünya gibi konuları çalışmasıyla da bilinir. Robinson'u akademisyenliğin yanında aktivist yapan şeylerden biri de gazetecilik geçmişi. Özellikle 1980'lerde, Nikaragua'daki iç savaşta gazeteci olarak görev alması hayli önemlidir.

Robinson'un Türkçeye çevrilen ilk kitabı *Küresel Polis Devleti* geçtiğimiz günlerde yayımlandı. Ayrıntı Yayınları etiketine sahip olan *Küresel Polis Devleti*'nin çevirmeni ise Akın Emre Palıdır.

"HER ŞEY SERMAYE İÇİN SEVGİLİM"

Robinson bu kitabında kapitalizmin zor gücü üzerine çeşitli analizlerde bulunur, ama bunu "entelektüel bir egzersiz" amacıyla değil, bilakis yeni ve yaşanabilir bir dünya hedefi için mücadele etme amacıyla yapar.

İşe evvela "küresel polis devleti" kavramını birbiriyle ilişkili üç kısımda geliştirerek başlar: Bunlardan ilki sosyal kontrol mekanizmasıdır. Sermaye, yoksulların isyanını bastırıp kontrol altına almak için zaman zaman gettoları, zaman zaman da bütün bir kenti/ülkeyi adeta savaş alanına çevirmekten çekinmez. Böylece bütün iyi niyetli liberal tebessümler bir anda silinip gider. İkinci kısma sosyal kontrol mekanizmasının sürekliliğini işler. Sermaye daha fazla büyümek için isyanları kontrol altında tutmanın yollarının arar ve bunun için her şeyi dener. Robinson bunu "askerileşmiş birikim" ya da "baskı yoluyla birikim" diye özetler. Üçüncü kısımda da totaliter devlet yönetiminden, sağa doğru başlayan kaymadan bahseder ki isyancılar böylelikle marjinalize olup yasal yönden de cezalandırılabilirler.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Küresel Polis Devleti

William I. Robinson



İngilizce'den Çeviren: Akın Emir Filiz



Robinson isyanlardan bahsederken şunun da altını çizmekten geri durmaz. Sorunun temelini, kapitalizmin lanetini görmeden başlayan isyanların "sosyal adalete yapılan ahlaki bir çağrı"dan farkı kalmaz. Bu da çoğu zaman bazı reformist iyileştirmelerle sonlanır, ancak kanserli hücre dünyaya yayılıp insanlığı ve doğayı zehirlemeye devam eder. Verilen küçük bir ödün (hukuksal bir kazanım, maaş zammı vb.) öncesinde yapılan ve sonrasında yapılacak olan onlarca hak ve hukuk ihlali, yüzlerce sömürü çarkını, binlerce insan ve doğa katliamını önlemez, bilakis sistemin işlemi için sermaye bu ödünü seve seve verir. Mesele esas sorunu görmektir. "Bu kitap tam da bunu yapma girişimidir."

EKOLOJİK-SOSYALİST BİR GELECEK İÇİN

Kitap dört bölümden oluşur: "Küresel Kapitalizm ve Krizi", "Vahşi Eşitsizlikler: Toplumsal Denetim Mecburiyeti", "Askerileşmiş Birikim ve Baskı Yoluyla Birikim", "Gelecek İçin Savaş".

Robinson kapitalizmin doğasını anlatırken krizi de bunun bir parçası olarak görür. Diğer bir değişle kriz, sistemin doğrudan bir sonucudur ve sistem kendisine karşı gelişen isyanları kontrol altına alıp yok etmek için küresel polis devletine zorunluluktan ihtiyaç duyar. Bütün bunların temel sebebi ise eşitsizlik ve sermaye birikimidir.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

İncileme - Kitap

Tabii burada küreselleşme sebebiyle ulus-ötesi bir sermayeden bahseder Robinson. Sermayenin bir ırkı, dini ve ülkesi yoktur. Tıpkı ona karşı dünyanın dört bir yanında baş gösteren isyanlar gibi. Küresel bir güce karşı küresel bir isyan söz konusudur ve hal böyle olunca toplumsal bir örgütlenme her zamankinden daha elzem bir hal alır.

Beri yandan savaşlar ve çatışmalar her ne kadar sermayenin düzenini bozan şeyler olsa da, kapitalizm kendisini tehdit eden durumlarda bu yollara başvurmak-tan kaçınmaz. Ulus-ötesi sermayenin yeri geldiğinde totaliter devlete bile gerdan kırmamasının sebebi zaten budur.

"Gelecek İçin Savaş" bölümünde kapitalizmin günümüz sorunlarını işleyen ve art arda yaşanan krizlerden bahseden Robinson ekolojik, sosyalist bir geleceğin nasıl kurulacağına dair çeşitli görüşler de öne sürer, ancak bahsi çok uzatmaz. "Bunun sebebi kısmen benim şahsen bu soruların yanıtlarına sahip olmamamdır. Bu yanıtlar kolektif mücadelenin kendisiyle verilmek zorundadır. Diğer kısmı sebebi ise bu çalışmaya yaptığım katkının, insanların gözünü açacak ampirik teşhirleri analizler ve teorik görüşlerle yana getirerek küresel polis devleti denen bu ucube şeyi açığa çıkarmak olmasıdır."

Robinson'un Küresel Polis Devleti'nin sade bir dile sahip olduğunu da söylemek gerek. Yakın geçmişten verilen örnekler konuyu daha anlaşılır kıldığı gibi, ulus-ötesi kapitalizmin dünya çapındaki rolüne dair de genel bir çerçeve çizer. Bu bile nasıl belanın içinde çırpındığımızı anlamak için bize fazlasıyla yeter.





Şeyma Sarıkaya

ERVA'NIN PENCERESİ: KIŞ

Artık beni beklemiyordun Erva. Bunu günlük tutmayı bırakmandan, bir başka adamı dualarına katmandan anlıyordum.

Oysa seni tanımıştım Erva. Ellerin direksiyonda, yanakların ıslak ve daha fazla ağlamamak için dişlerini sıkarken. Aynı ışığa bakmıştık Erva. Yeşil yağdığında ben elimdeki sigaradan son bir nefes almıştım, sen arkandaki sabırsız sürücü kornaya basana kadar farkında olmamıştın. Aynı kavşaktan farklı iki yöne dağıldık senle, tüm hayatlarımız gibi. Oysa peşinden gelmeli, "Erva," demeliydin, "ben geldim!" Arkamda depremler, seller, heyelanlar, çığlar bıraktım, sana geldim! Sana geldim ki sen kendi kendinin afeti olmayasın. Yapmadım Erva, yapamadım. Çünkü biliyordum Erva, artık beklenen değildim. Bunu okuduğun kitaplardan bile anlayabiliyordum.

Hayatını bir maratona çevirdin Erva. Koşmaktan çürümeye vaktin kalmasın istedin. Hiç adım atmadığın bir ülkenin dilini öğreniyor, gün aydınlanmadan sokağa çıkıyor, gün bitiminde hâlâ bir sınıfta insanları kışkırtan el yazınla notlar alıyor, bir tiyatro oyununda kendini arıyor, bir piyanistin parmak izlerinde babanı anıyordun. Seni tanımayanlar, enerjine hayran olduklarını söylüyorlardı. Ama ben biliyordum Erva, sen bu ağır yağmur bulutunun altında sele kapılmamaya çalışıyordun yalnızca. Seninki bir çürümeme çabasıydı. Bunu anlıyor, görüyor ve eşlik edemiyordum. Kahretsin!

Şehrin yokuşlarının birinde keşişcekti yolumuz. Seni sürekli çantanda taşıdığın romandan, gözünün altındaki belirgin kılcal damardan tanıyacaktım elbet. "Erva" diyecektim, "tüm doğal afetleri göğüs kafesime hapsedtim sana geldim." Bana bir yabancıya bakar gibi bakacaktın şüphesiz. "Selim," diyecektin, "biz artık seninle üzerine tartışabileceğimiz ortak kitaplar okumuyoruz! Bunu göremiyor musun?" Önemden geçecektin Erva. Seni sonsuz kere tekrar kaybedecektim.

Beni beklemiyordun Erva. Hiçbir kitabı eskisi gibi istahla okuyamamandan, eskiden yanağında bir cam parçası saplacak olayların yüzünde alaycı bir gülüş oluşturmamasından anlıyordum. Yine de Erva, ben seni bulmakta, omuzlarından sarkan mezarlığından ismini silmekte kararlıydım. Bunu yapmazdan yaşayamazdım, biliyordum.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>



İrfan Kurudirek

KIRKLIK

Herkes bir yerlere kaçtı da sen bir türlü dönmedin içine.

Tüm gün çalıştım. Kendimi bildim bileli çalışıyorum. Şehrin çehresine yük olan çirkin binalar kadar yorgunum. Üzerimden hesapsız inşa edilmiş viyadükler, altımdan denize ulaşmaması gereken güller geçiyor. Bazısının ayağına taş değse benim kalbim acıyor. Bu sebeple sekiz kişilik kapasitesi olan sırtım hiç boş kalmıyor. Bir gün kötü olacağımı bile bile, durak gözetmeksizin kırk yıldır taşıyorum herkesi.

Kırkımdan sonra yeni bir şeyler yapmak çok zor. Geçenlerde yeni bir nevresim takımı aldım, kısa programda yıkadım, dikkatlice asarak kuruttum, ütü masasının her noktasını kullanarak ütülerdim, aynanın karşısına geçip titizlikle katladım. Tam dolaba kaldıracakken gördüm ki iki ucu denk gelmemiş. Aynalar bazen hiç yardımcı olmuyor. Yirmili yaşlar öyle değil. Bakıyorsun kaosun içindesin, toplu taşıma sırasında teyzen yaşındakilerin üstünden atlıyorsun. Hop ani bir karar alıyor sahil kasabasına yerleşiyorsun. Deniz solunda. Tekerlekli patenle aheste aheste gün batımına gidiyorsun. Yirmili yaşlar işte, yüzünün yansıdığı her cismi taştan taşla çarpıp uslanmadığın o tuzlu zamanlar.

Bin boğa ile dövuştüm, bir kurda yenildim bu mevsim. Olsun. Bazı yenilgiler büyük zafer. Hem bu sayede hiçbir yazı unutmuyorum artık. Öğrenmenin yaşı yok deyip bu tip yenilgilerden öğretiler edinmeyi de kırkımda öğrendim.

Taşlar incinmesin diye dağları ikna ettim tünellerin güzelliğine. İçimden geldiğinden değil, bana kalsa etrafından dolasmak en güzeli ama sırtımdakiler hep böyle buyurdu. Arabaları bozuldu usta oldum, sınıfta kaldılar hoca oldum, bilgisayarları çöktü mühendis oldum, paraları bitti banka oldum, beni her şey olabildiğim için çok sevdiler daha sonra ben olmadığım için vazgeçtiler. Ferhat misali dağları deldiğimle kaldım. Ama artık zaman kötü. Biz birbirimizi sevmiyoruz. Bu yüzden kahrkahraların tınısı azalarak uzaklaştı muhitimizden. Önce aynalara astık yüzümüzü sonra aynamız olan insanlara. Ayna demişken en ufak bir tebessümde ortaya çıkan yüzümün hatlarını inceliyorum. Her çizgi mezarlık misali. İnsan önünde sonunda vazgeçiyor her şeyden. Bu pes etme dürtüsü de düşün artık yakamızdan, zira yakamız; alacaklı ellerin ana yurdu.

Her fırsatta yapıcı olmayı öğütlediğimden olsa gerek herkes iyi oldu ben kötü. Oysa dünya yapıcılık üzerine değil mi? Yapmanın okulu var, yakmanın var mı? Her şeye rağmen yapıcı değil yakanı yücelten bu düzene sokacak bir çomağım olmadı. Elimde olanla yetinip fazlasını hep sevdiklerim için diledim. Değil mi Tanrım? Tüm gerçeklerle yüzleştiğimde zihnimde hep şu dize yankılandı: "Kim tercüme edecek yana düşmüş kollarımı / Tanrım bari sen konuş, en çok dili bilen sensin." İyi hoş çomağım olsaydı da kendi dizimi döver duruşumu bozmadız. Keşke bunu anaokulunda öğretseler.

Tüm dünyamı mevcut aklıma bıraktığım gün yeryüzünün en kötü insanı ilan edildim. Manşetler atıldı adıma, telefonlarım sustu, yollarımda otlar çıktı, tebessümler esirgendi yüzümden. Gün geceye kavuştu, iklimler değişti, sınırlar gevşedi, gül ektiğim tüm bahçelerden taş yedim. İyi olan her şeyden vazgeçişim, sırtımdaki koltukları söktürüşüm tam olarak bu zaman dilimine denk gelir.

Zaman sonra evlatlarım oldu ama ben kırkımdan sonra baba oldum. Babalığın bir okulu olsa müdür ben olurum, memleketi olsa valisi ben olur, ülkesi olsa kırk kez kuşatırdım. Ama zihnimde çok büyüttüm, sadece okula bırakıp okuldan aldım. Umarım anaokuluna gelince benim kaldığım dersleri görürler.

İşte başlangıcın sonuna böyle erdim. Kimine göre sıvah kuşağı var, kimine göre yolun başındayım.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

PİKABI OLMAYAN BİRİNE PLAK ALINIR MI?

Sesli Düşünüyorum #10

1. Esra'nın doğum günü geliyor. Çok iyi bir plak beğendim ona ama küçük bir sorun var: Pikabı yok. Pikabı olmayan birine plak almak mantıklı mı? Bence en azından masanın üzerine konabilir. Dekoratif amaçlı. (Bunu birine sordum ve şöyle dedi: Dekoratif amaçlı kitap almıyorsan plak da almamalısın.)
2. Küçükken *walkman*'imi sağır ve dilsiz birine hediye etmiştim annem ve şaka yapmıyorum - Yörükler bu türden (sağır ve dilsiz olan) insanlara "tat" adını veriyorlar. Konuya dönelim, evet annem yapmıştı bunu. O zaman üzülmüş-tüm *walkman*'im gittiği için, şimdiyse dehşete düşüyorum. Annemin mazereti belliydi: Özenmiş, kızcağız. (Yazarken gözlerim doldu.)
3. Hediye almakta beceriksizim. Birçok arkadaşımın doğum gününde hediye almam bu yüzden. Flörtlerimin doğum günlerinin öncesinde onlardan ayrılır, sonrasında tekrar barışır ve terk edilirim. (Doğum günlerinde hediye almamak için ayırdığım ortaya çıkmıştır.) Ama sebebi inanın cimri olmam değil, direkt para verebilirim flörtlerime isterlerse. Birine 100 TL bile vermişim ve hiç istememişim bile sonrasında, arkama bile bakmamıştım öyle diyeyim siz anlayın. Neyse, birine hediye alacakken, o kişiyle ilgili herhangi bir bilgi kafamda büyüyor ve büyüyor. Şöyle oluyor yani bir örnekle anlatalım: Diyelim ki arkadaşım *Friends* dizisinden bahsetmiştir bir keresinde bir barda, ben de ona hediye alacakken hemen gidip *Friends* DVD'si seçmişimdir, çünkü o bir kere *Friends*'ten bahsettiyse en büyük *Friends* hayranıdır artık benim için. (Ve kadınsa kesinlikle etek alırım.)
4. Bana takdim edilen en pahalı hediyeği düşündüm bunları yazarken. En pahalı hediyem çok acı bir şekilde Vans ayakkabıydı. Sanki daha pahalısını hak etmişimdir gibi geliyor. Bir iPhone'u en azından, düşünüyor insan bir yerlerde hep. Ama yok. Vans kâfi görülmüş. (1500 TL.) Benim bir başkasına aldığım en pahalı hediyeşe bir plaktı. (Onun da pikabı yoktu, sanırım ömrüm pikabı olmayan insanlara plak alarak geçmiş, tuhaf bir şekilde bu duygusal ilişkilerime de benziyor ama bunu detaylandıramam.) Plak hayli pahalıydı ve üç taksit yaptırmıştım. (Çünkü yabancı bir plaktı ve sterlin üzerinden almıştım.) Dediği diyebilirim. Plagın oralarda bir yerlerde bir gün dinlenmeyi beklediğini bilmek, insana tuhaf bir huzu-yooo hiç de umurumda değil.
5. Cimri bir insan değilim gerçekten ve sevgilime verdiğim 100 TL'yi altı ay boyunca hiç istemediğimi bilmeseniz de olur ve hatta ayrılana kadar lafının dahi açılmamış olması bana cimri diyenleri de utandıracaktır pekâlâ.
6. Saksi, toprak ve çiçek en iyi hediye. Ama dalından koparılan gül hediye ettiğiniz anda bambaşka biri oluyorsunuz. İlkinde naif bir insansınız ikincisindeyse hediye ettiğiniz kişinin boyu aniden kısalıyor. (Onlarca gül hediye edilen insanların boyları hep kısadır - tamamen sesli düşünüyorum.) Ama benim içimde kalan kimseye şu ana dek çelenk yollamamış olmak. Esprisine dahi olsa birine çelenk göndermeliyim hayatımın bir döneminde (ve birinin nikah şahidi olmalıyım artık yaşımız geldi).
7. En yakın arkadaşım sadece zengin olmadığım için beni nikah şahidi yapmamıştı ve zengin birini bulmuştu şahit olarak, üç aydır tanışıyorlardı ki sonradan küstüler: Yani, çocuğu sadece çocuğun soyadı yüzünden nikah şahidi yapmıştı. Ne utanç verici. Nikahlardaki şahitlere dikkat ediyorum o günden beri, çoğu bir imaj pekiştirme çabası gibi duruyor şahitlerin. Korkutucu geliyor, üzerinde bolca oynanmış Instagram *post*'ları gibiler.
8. Bizim de bi bakiye vardı yalnız onu ne vapsak şapsak mı?

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

kuşakların sıradan bir elmaya verdiği tepkiler:

1. kuşak

III... başıma bir şey gelmeyecekse eski elmalar daha güzeldi be... yani ne biliyim nerede o eski elmalar. biz elmanın en iyisini yedik. bizim dedelerimiz falan onlar daha iyisini yemiş tabii...



2. kuşak

elma... ya elma hakkında konuşuruz da bizim kuşak neydi be! her şeyi yaptık biz sokakta ağaçtan elma da kopardık bilgisayarda elma kesmece oyunları falan da oynadık. y kuşağı abi her şeyi gördük biz...



3. kuşak

elma hakkında yorum yapabilmem için öncelikle deneyimlemem lazım. KIRT! hımm. yorum yapmak zorunda değilim...



4. kuşak



bu arada elmanın tadı kötüydü yani bize böyle elmalar bıraktığınız için bence utanmalısınız...



yalnız bana bu programda z kuşağı var denmedi... ne dedi o elmayı mı eleştirdi? mis gibi elma be!





ELBET BİR GÜN BULUŞACAĞIZ.
ZEKİ MÜREN

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>



“ŞİMDİ UZAKLARDASIN,
GÖNÜL HİCRANLA DOLDU”

ZEKİ MÜREN

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://irantey.org>

RABİH ALAMEDDİNE

Kutulara giren kitaplar, kutular dolusu kâğıtlar, dağınık çeviri sayfaları. İşte benim hayatım bu. Uzun zaman önce tüm benliğimi, kelimelere duyduğum kör bir tutkuya adadım. Edebiyat benim kum havuzum. İçinde oyunlar oynuyor, kaleler, duvarlar inşa ediyor, şahane zaman geçiriyorum. Beni asıl zorlayan oyun bahçesinin dışındaki dünya. Bu görünen dünyaya uysal ama geleneksel sayılmayacak şekilde uyum sağladım ki fazla sıkıntı çekmeden kitaplardan oluşan dünyama geri çekilebileyim. Aynı metafordan devam edersek, eğer edebiyat benim kum havuzumsa, gerçek dünya da kum saatim, içimi gıdım gıdım tüketen bir kum saati. Edebiyat bana hayat veriyor, hayat beni öldürüyor. Eh, hayat herkesi öldürüyor.